

I Księga Machabejska

Глава 1

1. І сталося, що після того як Александер, син Филипа Македонського, який вийшов з землі Хеттім, розбив та побив Дарія царя персів і мидів і зацарював замість нього, скорше над Елладою. 2. І він вчинив багато воєн і захопив твердині і вигубив царів землі. 3. І він пройшов аж до країв землі і взяв здобич багатьох народів. І земля втихомирилася перед ним, і він піднявся і його серце піднялося. 4. І він зібрав дуже велику силу і панував над країнами народів і тиранів, і вони були йому тими, що платили данину. 5. І після цього він впав на ліжку і пізнав, що вмирає. 6. І він покликав своїх славних рабів, що були виховані з ним від молодості, і розділив їм своє царство ще при своїм житті. 7. І Александер царював дванадцять літ і помер. 8. І до влади прийшли його слуги, кожний на своєму місці. 9. І всі поклали корони по його смерті і їхні сини після них багато літ і наповнили землю злом. 10. І з них вийшов грішний корінь Антіох Епіфаній, син царя Антіоха, який був закладником в Римі. І він царював в сто тридцять сьомому році царства еллінів. 11. В тих днях вийшли з Ізраїля беззаконні сини і переконали багатьох, кажучи: Підім і вчинім завіт з народами, що довкруги нас, бо від коли ми від них відлучилися, на нас найшло багато зла. 12. І слово було добрим в їхніх очах, 13. і так забажали деякі з народу і пішли до царя, і він дав їм владу чинити оправдання поган. 14. І вони збудували спортзал в Єрусалимі за законами поган, 15. і зробили собі необрізання і відступили від святого завіту і запряглися з поганями і вдалися чинити зло. 16. І закріпилося царство перед Антіохом, і він почав царювати єгипетскою землею, щоб царювати над двома царствами. 17. І він ввійшов до Єгипту з великим народом, з колісницями і слонами і великим озброєнням 18. і зробив війну з Птолемеєм царем Єгипту. І Птолмей відвернувся від його лиця і втік, і впало багато ранених. 19. І вони захопили сильні міста в єгипетській землі, і він взяв здобич єгипетської землі. 20. І після того як він побив Єгипет в сто сорок третьому році, Антіох повернувся і пішов проти Ізраїля і проти Єрусалиму з великим народом. 21. І він ввійшов до святилища в гордості і взяв золотий жертівник і світило світла і ввесь його посуд, 22. і стіл предложення і чаші і чашки й золоті кадильниці і занавісу і вінці і золоту прикрасу, що на лиці храму, і все розбив. 23. І взяв срібло і золото і дорогоцінний посуд і взяв сховані скарби, які знайшов. 24. І взявши все, відійшов до своєї землі і він зробив вбивство і сказав велику гордість. 25. І був великий плач в Ізраїлі на кожному їхньому місці. 26. І застогнали володарі і старшини молоді і послабли дівчата й краса жінок змінилася. 27. Всякий жених підняв плач, та, що сиділа в весільній кімнаті, була в жалобі. 28. І земля потряслася під тими, що жили на ній, і кожний дім Якова зодягнувся соромом. 29. Після двох літ днів післав цар володаря над даниною до міст Юди, і він прийшов до Єрусалиму з великим народом. 30. І сказав їм мирні слова в обмані, і йому повірили. І він нагло напав на місто і побив його великою пошестю і згинуло

багато народу Ізраїля. **31.** І він взяв здобич міста і спалив його огнем і знищив його дома і стіни довкруги. **32.** І взяли в полон жінок і дітей, і унаслідили скотину. **33.** І збудували місто Давида з великим і сильним муром, з сильними баштами, і було їм за кріпость. **34.** І поклали туди грішний нарід, беззаконних мужів, і вони закріпилися в ній. **35.** І поклали зброю й їжу та, зібравши здобич Єрусалиму, покали там і стали великою пасткою. **36.** І це було засідкою для святині і поганим дияволом для Ізраїля постійно. **37.** І вони пролили невинну кров довкруги святині і опоганили святиню. **38.** І втекли ті, що жили в Єрусалимі, через них, і він став помешканням для чужинців. І став чужим, через своїх мешканців, і його діти його оставили. **39.** Його святиня була спустошена наче пустиня, його празники повернені в плач, його суботи в погорду, його пошана на пониження. **40.** За його славою виповнилося його безчестя, і його вивищення повернено на плач. **41.** І цар написав всьому своєму царству, щоб всі були одним народом **42.** і оставили кожний свій закон. І всі народи сприйняли (це) за словом царя. **43.** І численні з Ізраїля зволили його служінню і принесли жертву ідолам і опоганили суботу. **44.** І цар післав книги рукою післанців до Єрусалиму і міст Юди, щоб пішли за законами чужинців землі, **45.** і спинили цілопалення і жертву і поливання в святині, і опоганювали суботи і празники **46.** і сквернили святиню і святих, **47.** щоб збудували вівтарі і площі й ідолоські святині і різали свинське і спільний скот **48.** і оставляли своїх синів необрізаними, щоб опоганювали їхні душі в усякій нечистоті і погані, **49.** щоб забули закон і змінили всі оправдання. **50.** І хто лиш не зробить за словом царя, хай помре. **51.** За всіма цими словами він написав до всього свого царства і настановив наглядачів над всім народом і заповів містам Юди приносити жертви за містом і містом. **52.** І зібралися численні з народу до них, кожний, що покидав закон, і зробили зло на землі, **53.** і загнали Ізраїль в таємні місця в усяке їхнє сховище. **54.** І п'ятнадцятого дня хаселева сто сорок п'ятого року він збудував гидоту опустіння на жертівнику. І в містах Юди довкруги збудували жертівники. **55.** І при дверях домів і на улицах кадили. **56.** І книги закону, які знайшли, подерши спалили огнем. **57.** І де знаходилася в когось книга завіту, і якщо хтось держиться закону, присуд царя - його смерть. **58.** За своєю силою чинили Ізраїлеві, тим, кого знаходили, за кожним місяцем і місяцем в містах. **59.** І двадцять п'ятого (дня) місяця, приносили жертву на вівтарі, який був на жертівнику. **60.** І жінок, що обрізували своїх дітей вони забили за приказом **61.** і повісили дітей на їхні шиї, і їхні дома і тих, що обрізали. **62.** І багато в Ізраїлі скріпилися і підсилювали в собі не їсти спільного **63.** і вибрали вмерти, щоб не опоганитися їжею, і не опоганити святий завіт, і померли. **64.** І був дуже великий гнів на Ізраїлі.

Глава 2

1. В тих днях встав Мататія син Івана, сина Симеона, священик з синів Йоаріва з Єрусалиму, і сів в Модеїні. **2.** І в нього пять синів, Іван прозваний Гаддій, **3.** Симон прозваний Тассій, **4.** Юда прозваний Маккавей, **5.** Елеазар прозваний Аваран, Іван прозваний Апфус. **6.** І він побачив хули,

що були в Юді і в Єрусалимі **7.** і сказав: Горе мені, навіщо це я народився, щоб бачити винищення мого народу і знищення святого міста, і щоб сидіти там, коли його дано в руку ворогів, святе в руці чужинців? **8.** Його храм став наче чоловік без честі, **9.** посуд його слави відведено в полон, його дітей вигублено на його вулицях, його молодь (вигублена) мечем ворога. **10.** Який нарід не унаслідив царство і не заволодів його добиччю? **11.** Вся його краса забрана, замість свободного він став рабом. **12.** І ось наше святе і наша краса і наша слава спустошена, і їх опоганили народи. **13.** Навіщо нам ще жити? **14.** І Маттатія і його сини роздерли свою одіж і зодягнулися в мішки і дуже плакали. **15.** І прийшли ті, що від царя, що змушували до відступства, до міста Модейн, щоб принести жертву. **16.** І багато з Ізраїля прийшли до них. І Маттатія і його сини зібралися. **17.** І відповіли ті, що від царя, і сказали до Маттатії, кажучи: Ти і славний і великий володар в цьому місті і скріплений синами і братами. **18.** Тепер прийди першим і виповни приказ царя, так як зробили всі народи і мужі Юди і ті, що осталися в Єрусалимі, і будеш ти і твої сини друзями царя, і ти і твої сини прославитися сріблом і золотом і багатьма дарами. **19.** І відповів Маттатія і сказав великим голосом: Хоч всі народи, що в царському домі слухаються царя, щоб відступити кожний від служіння своїх батьків і сприйняли його заповіді, **20.** і я і мої сини і мої брати ходитимемо в завіті наших батьків. **21.** Боже, милуй нас щоб ми не оставили закон і оправдання. **22.** Не послухаємося слів царя, щоб переступити наше служіння на право чи на ліво. **23.** І як він перестав говорити ці слова, прийшов чоловік юдей перед очима всіх, щоб принести жертву на жертівнику в Модейні за приписом царя. **24.** І Маттатія побачив і заревнував, і задрижали його нирки, і він наніс гнів за суд і побігши зарубав його при престолі. **25.** І царського чоловіка, що змушував приносити жертву, він забив в тому часі і розніс престіл. **26.** І він заревнував за законом, так як зробив Фінеес з Замврієм сином Салома. **27.** І закричав Маттатія в місті великим голосом, кажучи: Кожний, хто ревнує за закон і стоїть за законом, хай вийде за мною. **28.** І втекли він і його сини в гори і оставили те, що мали в місті. **29.** Тоді пішло багато, що шукали справедливості і суду до пустині, щоб там сидіти, **30.** вони і їхні сини і їхні жінки і їхня скотина, бо над ними ствердло зло. **31.** І сповіщено мужам царя і силам, які були в Єрусалимі, в місті Давида, що мужі, які переступили царську заповідь, пішли до схованок в пустині. **32.** І пігналися за ними численні і захопивши їх вони отаборилися проти них і зробили проти них бій в день суботний **33.** і сказали до них: (Досить того, що) аж до тепер; вийшовши зробіть за словом царя, і житимете. **34.** І вони сказали: Не вийдемо, ані не зробимо за словом царя, щоб опоганити день суботний. **35.** І ті приспішили проти них бій. **36.** І вони не відповіли їм, ані каменем не вкинули проти них, ані не загородили схованок, **37.** кажучи: Всі помremo в нашій простоті. За нас свідчить небо і земля бо ви неправильно нас вигублюєте. **38.** І повстали проти них в бою в суботу, і померли вони і їхні жінки і їхні діти і їхня скотина аж до тисячі людських душ. **39.** І довідався Маттатія і його друзі і вони їх дуже оплакали. **40.** І сказав чоловік до свого ближнього: Якщо ми всі зробимо так як вчинили наші брати і не

воюватимемо проти народів за наші душі і наші оправдання, тепер швидко нас вигублять з землі. **41.** І порадилися в тому дні, кажучи: Кожний чоловік, що лиш прийде проти нас на війну в день суботи, ми воюватимемо проти нього і не померемо всі так як померли наші брати в криївках. **42.** Тоді зібралися до них збір асидеїв, сильні силою з Ізраїля, кожний що шанував закон. **43.** І всі, що втікали від зла, додалися до них і стали для них підсиленням. **44.** І вони зібрали силу і побили грішників в своїм гніві і беззаконних мужів в їхньому гніві. І остали втекли до народів, щоб спастися. **45.** І оточили Маттатій і його друзі і винищили престולי **46.** і обрізали необрізаних хлопців, яких знайшли в горах Ізраїля, в кріпості **47.** і прогнали синів гордості, і успішним було діло в їхній руці. **48.** І вони забрали закон з руки ворогів і з руки царів і не дали рога грішникові. **49.** І приблизилися дні Маттатія, щоб померти, і він сказав до своїх синів: Тепер скріпилася гордість і погорда і час катастрофи і гнів люті. **50.** Тепер діти, ревнуйте за законом і дайте ваші душі за завіт наших батьків. **51.** Памятайте діла наших батьків, які вони зробили в своїх родах, і одержите велику славу і вічне ім'я. **52.** Чи не Авраам у випробуванні знайшовся вірним, і зараховано йому за праведність? **53.** Йосиф в часі своєї тісноти зберіг завіт і став паном Єгипту. **54.** Фінеес наш батько в ревнуванні ревності одержав завіт вічного священства. **55.** Ісус, коли сповнилося слово, став суддею в Ізраїлі. **56.** Халев, коли засвідчив в зборі, одержав землі насліддя. **57.** Давид в його милосерді унаследив престіл царства на віки. **58.** Ілія, коли заревнував ревністю за закон, був забраний наче до неба. **59.** Ананія, Азарія, Мисаїл, повіривши, спаслися з полум'я. **60.** Даниїл в своїй простоті був вирваний з уст лева. **61.** І так думайте з роду і в рід, бо всі, що надіялися на Нього не послабнуть. **62.** І не бійтеся слів чоловіка грішника, бо його слава як гній і як червяк. **63.** Сьогодні підноситься і завтра не знаходиться, бо повернувся в свою землю, і його думка гине. **64.** Діти, будьте мужні і сильні, будьте в законі, бо в ньому ви прославилися. **65.** І ось ваш брат Симеон, знаю, що він є чоловік порадний, його слухайтесь всі дні, він буде вам батьком. **66.** І Юда Маккавей сильний силою від своєї молодості, він буде вам володарем сили і воюватиме війну народу. **67.** І ви приведете до вас всіх, що чинять закон, і пімстять пімсту вашого народу. **68.** Віддайте віддачу народам і бережіть приписи закону. **69.** І він їх поблагословив. І він додався до своїх батьків. **70.** І помер в сто сорок шостому році і його поховано в гробівцях його батьків в Модеїні, і його оплакував весь Ізраїль великим плачем.

Глава 3

1. І замість нього встав Юда прозваний Маккавей, його син. **2.** І помагали йому всі його брати і всі, що пристали до його батька, і воювали війну Ізраїля з радістю. **3.** І він поширив славу своєму народові і зодягнувся в панцир наче великан і підперезався своєю військовою зброєю і став до воєн, охороняючи табір мечем. **4.** І він уподібнився до лева в своїх ділах і (був) наче левеня, що ревіло за здобиччю. **5.** І він переслідував беззаконників, випитуючи, і тих, що наводили жах на

його нарід, спалив. **6.** І безбожні були впокорені через його страх, і всі, що чинили беззаконня, перелякалися, і спасіння поступало в його руці. **7.** І гірко він вчинив багатьом царям і розвеселив Якова своїми ділами, і аж на віки його пам'ять на благословення. **8.** І він проходив міста Юди і вигубив з них безбожних і відвернув гнів від Ізраїля, **9.** і став славним аж до кінця землі і зібрав тих, що погибали. **10.** І Аполлоній зібрав народи і зі Самарії, велику силу, щоб воювати проти Ізраїля. **11.** І довідався Юда і вийшов йому на зустріч і побив його і забив. І впали численні раненими, і осталі втекли. **12.** І вони взяли їхню здобич, і Юда взяв меч Аполлонія і воював ним всі дні. **13.** І почув Сирон володар сили Сирії, що Юда зібрав збір і групу вірних з собою, і що виходить на війну, **14.** і сказав: Зроблю собі ім'я і прославлюся в царстві і воюватиму проти Юди і тих, що з ним погорджують словом царя. **15.** І додав і прийшов з ним великий табір безбожних, щоб йому допомогти вчинити пімсту на синах Ізраїля. **16.** І він приблизився аж до підходу до Веторона, і вийшов Юда йому на зустріч з малим числом. **17.** Як же побачили табір, що йшов їм на зустріч, сказали Юді: Як зможемо ми, будучи малі числом, воювати проти цього сильного множення? І ми ослаблені не ївши сьогодні. **18.** І сказав Юда: Однаково легко є охопити багатьох в руці малого числа, і немає різниці перед небом спасти багатьма чи малим числом. **19.** Бо не в множенстві сили перемога війни, але сила з неба. **20.** Вони приходять проти нас в множенстві зарозумілості і беззаконня, щоб вигубити нас і наших жінок і наших дітей, щоб нас ограбити, **21.** а ми воюватимемо за наші душі і наші закони. **22.** І Він їх розібе перед нашим лицем, ви ж їх не бійтеся. **23.** А як він перестав говорити, він нагло на тих наскочив, і вигубив Сирона і його табір перед ним. **24.** І гнали його по сходженню від Веторона аж до рівнини. І впало з них яких вісім сот чоловік, осталі ж втекли до землі філістимів. **25.** І почався страх Юди і його братів і жах напав на народи що довкруги них. **26.** І його ім'я прийшло аж до царя, і всі народи розповідали про військові дії Юди. **27.** Як же почув Антіох ці слова, він розлютився гнівом і післав і зібрав всі сили свого царства, дуже сильний табір. **28.** І він відкрив свою скарбницю і дав силам зарплату на рік і заповів їм бути готовими на всяку потребу. **29.** І він побачив, що забракло срібла в скарбницях, і що данини з країн малі через поділи і клопоти, які він зробив в землі, щоб забрати законне, яке було від перших днів, **30.** і він боявся, що не матиме як і раніше на розходи і дари, які раніше давав широкою рукою, і мав більше царів ніж раніше, **31.** і був дуже заклопотаний своєю душею і порадився піти до Персії і взяти данини країн і зібрати багато срібла. **32.** І оставив Лусія славного чоловіка і з царського роду над ділами царя від ріки Евфрату і аж до границь Єгипту, **33.** і щоб виховував Антіоха його сина аж доки він не повернеться. **34.** І йому він передав половину сил і слонів і заповів йому про все, що вважав, і про тих, що жили в Юдеї і Єрусалимі, **35.** щоб післати проти них силу, щоб вигубити, і забрати силу Ізраїля і останок Єрусалиму і забрати їх пам'ять з місця, **36.** і поселити синів чужинців в усіх їхніх околицях і жеребом розділити їхню землю. **37.** І цар взяв осталу половину сил і пішов з Антіохії з міста свого царства в сто сорок сьомому році й

перейшов ріку Евфрат і проходив горішні країни. **38.** І Лусія вибрав Птолемея сина Доримена і Никанора і Горгія, сильних мужів, царських друзів, **39.** і післав з ними сорок тисяч мужів і сім тисяч коней, щоб вони пішли до землі Юди і знищили за словом царя. **40.** І він відійшов з усією своєю силою і вони прийшли і отаборилися коло Аммауса в землі рівнини. **41.** І почули купці країни їхнє ім'я і взяли дуже багато срібла і золота і рабів і прийшли до табору, щоб взяти синів Ізраїля за рабів. І додалися до них сила Сирії і землі чужинців. **42.** І побачив Юда і його брати, що зло наповнилося, і що сили отаборені в їхніх околицях, і довідалися про слова царя, які він заповів, зробити народів вигублення і викінчення, **43.** і сказали кожний до свого ближнього: Піднесім руїну нашого народу і воюймо за наш нарід і за святих. **44.** І зібрався збір, щоб бути готовим на війну, і щоб помолитися і просити помилювання і милосердя. **45.** І Єрусалим був незамешканим наче пустиня, не було нікого, хто входить і виходить з їхніх родів, і святиня (була) потоптана, і сини чужинців в твердині, мешкання поган. І забрано радість у Якова, і не стало сопілки і гуслі. **46.** І вони зібралися і прийшли до Массифи напроти Єрусалиму, бо раніше для Ізраїля місце молитви було в Массифі. **47.** І постили того дня і зодяглися в мішки і попіл на їхній голові і роздерли свою одіж. **48.** І розгорнули книгу закону, в яких погани дошукувалися подоби своїх ідолів. **49.** І принесли священнику одіж і первоплоди і десятини і підняли назореїв, які наповнили дні, **50.** і закликали голосом до неба, кажучи: Що зробимо з цими і куди їх відведемо, **51.** і твоє святе потоптане і опоганене і твої священники в смутку і пригнобленні. **52.** І ось народи зібралися проти нас, щоб нас вигубити. Ти знаєш, що вони задумують на нас. **53.** Як зможемо встоятися перед їхнім лицем, якщо Ти нам не допоможеш? **54.** І затрубили трубами і закричали великим голосом. **55.** І після цього наставив Юда володарів народу, тисячників і сотників і п'ятдесятників і десятників. **56.** І сказав тим, що будували доми і заручили жінок і насадили виноградники і лякливим, щоб повернувся кожний до свого дому за законом. **57.** І піднявся табір і вони отаборилися на південь Аммауса. **58.** І сказав Юда: Підпережіться і станьте сильними синами і будьте готові на ранок воювати з цими народами, що зібралися проти нас, щоб вигубити нас і наші святощі. **59.** Бо нам краще вмерти на війні ніж глядіти на зло нашого народу і святощів. **60.** Яка лиш буде воля на небі, так Він вчинить.

Глава 4

1. І Горгія взяв п'ять тисяч мужів і тисячу вибраних коней, і табір піднявся вночі, **2.** щоб напасти на юдейський табір і нагло їх побити. І сини кріпості були йому проводирями. **3.** І почув Юда і встав він і сильні, щоб побити силу царя, що в Аммаусі **4.** аж поки ще сили розпорошилися з табору. **5.** І прийшов Горгія до табору Юди вночі і нікого не знайшов. І шукав їх в горах, бо сказав: Ці втікають від нас. **6.** І як лиш (настав) день Юда з'явився на рівнині з трьома тисячами мужів. Лише щитів і мечів не мали як бажали. **7.** І вони побачили сильний, озброєний табір народів, і коней, що

його окружав, і вони вишколені до війни. **8.** І Юда сказав до мужів, що з ним: Не бійтеся їхнього множення і не лякайтеся їхнього нападу. **9.** Згадайте як спаслися наші батьки в червоному морі, бо їх Фараон переслідував зі силою. **10.** І тепер закликаємо до неба, чи Він нас забажає і згадає завіт батьків і знищить цей табір сьогодні перед нашим лицем, **11.** і всі народи впізнають, що Він той, Хто визволяє і спасає Ізраїля. **12.** І чужоземці підняли свої очі і побачили їх як ідуть напроти **13.** і вийшли з табору на битву. І затрубили ті, що з Юдою **14.** і зустрілися і знищені були народи і втекли на рівнину, **15.** а всі останні впали від меча. І гналися за ними аж до Газирів і аж до рівнин Ідумеї і Азоту і Ямнеї, і впало з них до трьох тисяч мужів. **16.** І повернувся Юда і сила з погоні за ними **17.** і він сказав до народу: Не пожадайте здобичі, бо проти нас війна, **18.** і Горгій і сила близько нас в горі. Але стійте тепер перед нашими ворогами і воюйте з ними, і після цього спокійно візьмете здобич. **19.** Ще як Юда кінчав ось показалася якась часть, виглядаючи з поза гори. **20.** І вона побачила що вони відвернулися і запалюють табір, бо дим, який показався, явним зробив те, що сталося. **21.** Вони ж, бачачи це, дуже перелякалися. А бачачи і табір Юди на рівнині готовий до боротьби, **22.** всі втекли до землі чужоземців. **23.** І Юда повернувся на ограблення табору, і вони взяли багато золота і срібла і синьої тканини і морської багряниці і велике багатство. **24.** І повернувшись, співали і благословили до неба, бо добре, бо Його милосердя на віки. **25.** І в тому дні було велике спасіння для Ізраїля. **26.** А ті з чужоземців, які спаслися, прийшовши, сповістили Лисії все, що трапилося. **27.** Він же, почувши, замішався і підупав бо з Ізраїлем сталося не те, що він бажав, і вийшло не те, що йому заповів цар. **28.** І в наступному році він зібрав шістдесят тисяч вибраних мужів і п'ять тисяч коней, щоб воювати проти них. **29.** І вони прийшли до Ідумеї і отаборилися в Ветсурах, і Юда зустрів їх з десятьма тисячами мужів. **30.** І він побачив сильний табір і помолився і сказав: Благословенний Ти, Спасителю Ізраїля, що знищив напад сильного рукою твого раба Давида і видав табір чужоземців в руки Йонатана сина Саула і того, що носив його зброю. **31.** Замкни цей табір в руці твого народу Ізраїля, і хай завстидаються їхньою силою і конем. **32.** Дай їм страх і розтопи сміливість їхньої сили, і хай будуть захитані їхньою руїною. **33.** Скинь їх мечем тих, що Тебе люблять, і Тебе похвалять в піснях всі, що знають твоє ім'я. **34.** І зустрілися разом, і впали з табору Лисія до п'ять тисяч мужів, і впали перед ними. **35.** Бачачи ж Лисія його війська, що вони відвернулися, а що в Юди була сміливість, і що вони готові, чи жити, чи вмерти шляхетно, відійшов до Антіохії і вибрав, щоб [і] знову ставши численним, піти до Юдеї. **36.** Сказав же Юда і його брати: Ось наші вороги побиті, підімо очистити святе і обновити. **37.** І увесь збір зібрався і вони пішли на гору Сіон. **38.** І побачили святощі опустілими і жертівник опоганений і спалені двері і в дворах рослини, що вирости наче в лісі, чи наче на одній з гір, і розбиті склади. **39.** І вони роздерли свою одіж і заплакали великим плачем і поклали попіл **40.** і впали на лице до землі і затрубили трубами на знак і закричали до неба. **41.** Тоді Юда приказав мужам воювати проти тих, що в кріпості, аж доки святе не

очиститься. **42.** І він вибрав священників без плями, що бажали закон, **43.** і вони очистили святе і забрали каміння опоганення на нечисте місце. **44.** І вчинили раду про опоганений жертівник цілопалення, що з ним зробити. **45.** І випала в них добра рада його знищити, щоб часом не було їм на погорду, що його опоганили народи. І вони знищили жертівник **46.** і відклали каміння в горі дому в вигідному місці доки не прийде пророк, що заповість про них. **47.** І взяли цілі каміння за законом і збудували новий жертівник такий як попередний. **48.** І збудували святе і внутро дому і поблагословили двори **49.** і зробили новий святий посуд і внесли світильник і кадильний жертівник і трапезу до храму. **50.** І принесли ладан на жертівнику і запалили світла, що на світилі, і світили в храмі. **51.** І поставили на столі хліби і повісили занавісу. І закінчили всі діла, які зробили. **52.** І вранці встали в двадцять п'ятому (дні) девятого місяця, це місяць хаселев, сто сорок восьмого року **53.** і принесли жертву за законом на новому жертівнику цілопалень, який вони зробили. **54.** За часом і за днем, в якому його опоганили народи, в тому він був відновлений з піснями і гусями і гарфами і цимбалами. **55.** І весь нарід впав на лице і поклонилися і поблагословили до неба Того, що давав їм успіх. **56.** І зробили обновлення жертівника вісім днів і принесли цілопалення з радістю і принесли жертву спасіння і похвали. **57.** І прикрасили перед лицем храму золотими вінками і малими щитами і обновили двері і склади і поставили двері. **58.** І велика була радість в народі, і відвернено погорду народів. **59.** І постановив Юда і його брати і весь збір Ізраїля, щоб святкувати дні обновлення жертівника в своїх часах рік за роком вісім днів, від двадцять п'ятого (дня) місяця хаселев з радістю і веселістю. **60.** І збудували в тому часі довкруги гори Сіон високі мури і сильні вежі, щоб, прийшовши, народи їх не потоптали, так як зробили передше. **61.** І поставили там силу, щоб його хоронити, і скріпили його, щоб берегти Ветсуран щоб нарід мав твердиню перед лицем Ідумеї.

Глава 5

1. І сталося коли почули народи, що довкруги, що збудовано жертівник і обновлено святиню як раніше, і вони дуже розгнівалися **2.** і вчинили раду, щоб вигубити рід Якова, тих, що були посеред них, і почали вбивати нарід і викидати. **3.** І Юда воював з синами Ісава в Ідумеї, Акрабаттині, тому що вони окружили Ізраїль, і побив їх великою раною і скинув їх і взяв їхню здобич. **4.** І згадано зло синів Ваяна, які були засідкою для народу і згіршенням, щоб засідати на них в дорогах. **5.** І вони були ним замкнені в вежах, і він приступив до них і прокляв їх і спалив їхні вежі огнем з усіма, що були всередені. **6.** І він перейшов проти синів аммона і знайшов сильну руку і численний нарід і їхнього володаря Тимотея. **7.** І він зударився з ними численними війнами, і вони були розбиті перед його лицем, і він їх побив. **8.** І він взяв Язир і його дочерні і повернувся до Юдеї. **9.** І зібралися народи, що в Галааді, проти Ізраїля, проти тих, що були в їхніх околицях, щоб їх вигубити, і вони втекли до твердині Датема **10.** і післали письма до Юди і його братів, кажучи:

Зібралися проти нас народи довкруги нас, щоб нас вигубити, **11.** і приготовляються піти і захопити твердиню, до якої втікаємо, і Тимотей провадить їхньою силою. **12.** Тепер, отже, прийшовши вирви нас з їхньої руки, бо впало множество з нас **13.** і всі наші брати, що в Тувії вигублені, і вони взяли в полон їхніх жінок і їхніх дітей і посуд, і там згинуло около однієї тисячі мужів. **14.** Ще читалися листи і ось інші послы прийшли з Галилеї роздираючи одіж, сповіщаючи за цими словами, **15.** кажучи, що зійшлися проти них від Птолемаїди і Тиру і Сидона і всієї Галилеї чужинців, щоб нас вигубити. **16.** Як же почув Юда і нарід ці слова, зібрався великий збір, щоб порадитися, що зроблять для своїх братів, що є в біді, і завойовувані ними. **17.** І сказав Юда Симонові його братові: Вибери собі мужів і піди і спаси твоїх братів, що в Галилеї, а я і мій брат Йонатан підемо до Галаадити. **18.** І він оставив Йосифа сина Захарія і Азарія як воєводу народу з осталими з сили в Юдеї на сторожі **19.** і заповів їм кажучи: Дбайте про цей нарід і не зудартеся війною з народами аж доки ми не повернемося. **20.** І відділили Симонові три тисячі мужів, щоб піти до Галилеї, Юді ж вісім тисяч мужів до Галаадити. **21.** І пішов Симон до Галилеї і зударився численними боями з народами, і народи були розбиті перед його лицем, **22.** і він гнався за ними аж до брами Птолемаїди. І впало з народів яких три тисячі мужів, і він взяв їхню здобич. **23.** І він взяв тих, що з Галилеї і в Арваттах з жінками і дітьми і все, що було в них, і привів до Юдеї з великою радістю. **24.** І Юда Маккавей і Йонатан його брат перейшли Йордан і пішли дорогою трьох днів в пустині. **25.** І зустріли Наватеїв і вони зустріли їх мирно і розповіли їм все, що сталося їх братам в Галаадиті **26.** і що численні з них забрані до Восора і Восора в Алемах, Хасфо, Македі і Карнаїні, всі ці сильні і великі міста. **27.** І в осталих містах Галаадитіди є (туди) забрані. На другий день шикуються, щоб поставитися до бою проти твердинь і захопити і вигубити всіх цих в одному дні. **28.** І нагло звернув Юда і його табір дорогою до пустині Восорри. І він захопив місто і забив кожного з чоловічого роду вістрям меча і взяв всю їхню здобич і спалив його огнем. **29.** І відійшов звідти вночі, і пішов аж до кріпості. **30.** І сталося, що рано вранці вони підняли свої очі і ось багато народу, якому не було числа, що несли драбини і бойові машини, щоб захопити кріпость і воювали з ними. **31.** І Юда побачив, що почався бій і крик міста піднявся аж до неба і з труб і з великим криком, **32.** і він сказав мужам сили: Повоюйте сьогодні за наших братів. **33.** І він вийшов в трьох частях за ними, і затрубили трубами і закричали в молитві. **34.** І довідався табір Тимотея, що це Маккавей, і втекли з перед його лица, і він їх побив великою раною, і з них впало в тому дні яких вісім тисяч чоловік. **35.** І він звернув до Маафи і воював проти неї і захопив її і забив кожного з чоловічого роду і взяв її здобич і спалив її огнем. **36.** Звідти він пішов і забрав Хасфо, Макед і Восор і осталі міста Галаадитиди. **37.** А після цих слів Тимотей зібрав інший табір і отаборився напроти лица Рафона на другій стороні потока. **38.** І Юда післав підстежити табір, і йому сповістили, кажучи: До нього зібрані всі народи, що довкруги нас, дуже велика сила. **39.** І він найняв собі на поміч Аравів і отаборюються на другій стороні потока, вони готові іти проти тебе

на війну. І пішов Юда їм на зустріч. **40.** І сказав Тимотей володарям його сили коли наближався Юда і його табір до потоку води: Якщо він перше перейде до нас, ми не зможемо встоятися перед ним, бо долаючи він нас подолає. **41.** Якщо ж злякається і отабориться на другому боці ріки, ми перейдемо до нього і його здолаємо. **42.** А як Юда наблизився до потоку води, поставив писарів народу на потоці і заповів їм, кажучи: Не оставте ніякого чоловіка, щоб отаборився, але хай всі підуть до бою. **43.** І він перший перейшов проти них і за ним весь нарід, і народи були розбиті перед їхнім лицем і вкинули свою зброю і втекли до храму Карнаїна. **44.** І вони взяли місто і спалили огнем храм з усіма, що в ньому. І Карнаїн відвернувся, і вони не могли більше встоятися перед лицем Юди. **45.** І Юда зібрав весь Ізраїль, що в Галаадитіді від малого аж до великого, і їхніх жінок і їхніх дітей і посуд, дуже великий табір, щоб піти до землі Юди. **46.** І вони прийшли аж до Ефрона, і це велике місто в дорозі, дуже сильне, не можна було від нього відхилитися на право, чи на ліво, але лиш піти посередині нього. **47.** І ті, що в місті, замкнулися і засунули брами камінням. **48.** І післав до них Юда з мирними словами, кажучи: Пройдемо через твою землю, щоб піти до нашої землі, і ніхто вам не вчинить зла, лише перейдемо ногами. І не схотіли йому відкрити. **49.** І Юда заповів проголосити в таборі, щоб кожний отаборився на місці, в якому є. **50.** І отаборилися мужі сили, і він воював проти того міста цілий день і цілу ніч, і місто було видане до його руки. **51.** І він вигубив кожного з чоловічого роду вістрям меча і розбив його і взяв його здобич і пройшов через місто по вбитих. **52.** І вони перейшли Йордан до великої долини напроти лица Ветсана. **53.** І Юда збирав останніх і підбадьорював нарід впродовж всієї дороги, аж доки не прийшов до землі Юди. **54.** І вони прийшли на гору Сіон з радістю і веселістю і принесли цілопалення, бо з них не впав ніхто аж доки не повернулися в мирі. **55.** І в днях, в яких був Юда і Йонатан в землі Галааду і Симон його брат в Галилеї проти лица Птолемаїди, **56.** почув Йосиф син Захарії і Азарія володарі сили про хоробрі і воєнні вчинки, які вони вчинили, **57.** і сказали: Зробім і ми самим собі ім'я і підім воювати проти народів, що довкруги нас. **58.** І він сповістив тим, що з сили, що з ними, і вони пішли проти Ямнеї. **59.** І з міста вийшов Горгія і його мужі їм на зустріч на війну. **60.** І звернули в сторону Йосиф і Азарія, і були гнані аж до границь Юдеї, і впали в дні тому з народу Ізраїля яких дві тисячі чоловік. **61.** І була велика поразка в народі, тому що не послушалися Юди і його братів ті, що бажали показати шляхетні діла. **62.** Вони ж не були з насіння мужів тих, якими дано спасіння Ізраїля через їхню руку. **63.** І чоловік Юда і його брати дуже прославилися перед всім Ізраїлем і всіма народами, де було чути їхнє ім'я. **64.** І до них збиралися ті, що прославляли похвалами. **65.** І вийшов Юда і його брати і воювали проти синів Ісава в землі, що до півдня, і він побив Хеврон і його дочерні і знищив його твердині і спалив його стовпи довкруги. **66.** І він підвівся, щоб піти до землі чужинців і проходив Марісу. **67.** В тому дні в бою впали священики, які бажали йому показати мужні діла, коли вони вийшли в бій не порадившись. **68.** І

відхилився Юда до Азоту, землі чужоземців, і знищив їхні вівтарі і спалив огнем різьблення їхніх богів і забрав здобич міст і повернувся до землі Юди.

Глава 6

1. І цар Антіох проходив горішні країни і почув, що в Елумаї в Персіді є місто славне багатством, сріблом і золотом. **2.** І храм, що в ньому, дуже багатий, і там золоті занавіси і броня і зброя, які там оставив Александер син Филипа, Македонський цар, який першим царював між елленами. **3.** І він прийшов і старався взяти місто і його ограбити, і не зміг, бо відомим стало слово тим, що з міста, **4.** і вони повстали проти нього на війну, і він втік звідти і пішов з великим смутком, щоб повернутися до Вавилону. **5.** І хтось прийшов до Персиди сповіщаючи йому, що втекли табори, які пішли до землі Юди, **6.** і, що Лисія пішов перше з кріпкою силою і був прогнаний з перед їхнього лица, і вони здобули зброю і силу і великі здобичі, які взяли з таборів, які вибили, **7.** і знищили гидоту, яку він збудував на жертівнику, що в Єрусалимі, і святиню, так як передше, окружили високими мурами і його місто Ветсуран. **8.** І сталося, що як цар почув ці слова, він перелякався і був дуже зрушений і впав на ліжку, і впав в хворобу зі смутку, бо не сталося йому так, як він задумував. **9.** І був там днів багато, бо відновився в ньому великий смуток, і він думав що вмирає. **10.** І він скликав всіх своїх друзів і сказав до них: Відходить сон від моїх очей, і я підупав серцем від журби, **11.** і я сказав в моїм серці: До якого болю я прийшов і великого забурення, в якому я тепер є. Бо добрим і улюбленим я був у моїй владі. **12.** Тепер же згадую зло, яке я зробив в Єрусалимі і я забрав весь сріблій і золотий посуд, що в ньому і я даремно післав вигубити тих, що жили в Юди. **13.** Я пізнав, що через це на мене найшло це зло. І ось я гину від великого смутку в чужій землі. **14.** І він покликав Филипа одного з своїх друзів і наставив його над всім своїм царством. **15.** І дав йому діядиму і свою одіж і перстень, щоб провадити Антіохом його сином і виховати його на царство. **16.** І Антіох цар помер там в сто сорок девятому році. **17.** І Лусія довідався, що цар помер, і поставив на царювання замість нього його сина Антіоха молодшого, якого вигодував, і назвав його ім'я Евпатор. **18.** І ті, що в замку, замкнули Ізраїль довкруги святого і постійно шукали зла і скріплення поган. **19.** І Юда задумав їх вигубити і скликав весь нарід, щоб їх окружити. **20.** І зібралися разом і обложили її сто п'ятдесятого року і він зробив стояки для стріл і машини. **21.** І вийшли з них з оточення, і пристали до них деякі з безбожних з Ізраїля, **22.** і пішли до царя і сказали: Доки не зробиш суд і не пімстиш наших братів? **23.** Ми зволили служити твому батькові і йти за тим, що ним сказане, і йти за його приписами. **24.** І його (кріпость) окружили сини нашого народу і через це відчужувалися від нас. Лише тих з нас, яких знаходили, вбивали, і наше насліддя розсипалося. **25.** І не тільки на нас простягнули руку, але і на усі наші околиці. **26.** І ось сьогодні обсіли твердиню в Єрусалимі, щоб її взяти. І вони скріпили святилище і Ветсуру. **27.** І якщо швидко їх не випередиш, вони зроблять більше від цього, і не зможеш ними

володіти. **28.** І цар розгнівався, коли почув, і зібрав всіх своїх друзів, володарів його сили і тих, що над кіньми. **29.** І з інших царств і від морських островів прийшли до нього сили найманців. **30.** І число його сил було сто тисяч піших і двадцять тисяч кінноти і тридцять два слоні, що знають бій. **31.** І прийшли крізь Ідумею і отаборилися проти Ветсури і воювали багато днів і зробили машини. І ті вийшли і спалили їх огнем і воювали мужно. **32.** І Юда відійшов від твердині і прийшов до Ветзахарії напроти табору царя. **33.** І цар встав вранці і підняв табір, щоб пігнати їх дорогою Ветзахарії, і підготували сили до війни і затрубили трубами. **34.** І слонам показали кров винограду і шовковиці, щоб їх поставити до війни. **35.** І поділили звірів на загони і приставили кожному слоневі тисячу чоловік з сітчастими бронями, і мідяними шоломами на їхніх головах, і п'ятьсот вибраних коней приставлених до кожного звіра. **36.** Ці раніше були де лиш був звір, і куди лиш він ішов вони йшли разом, не відступали від нього. **37.** І на них сильні дерев'яні вежі, що охороняли на кожному звіреві, привязані до нього приладом, і на кожному чотири чоловіки сили, що воювали на них і його індієць. **38.** І він поставив іншу кінноту звідси і звідти на дві часті табору, яким давали знаки, і які охороняли загони. **39.** А як засяяло сонце на золоті і срібні щити, від них засяяли гори і засвітилися наче огняні лампади. **40.** І якась часть царського табору була розсташована на високих горах і деяка на нижніх. І вони ішли впевнено і впорядковано. **41.** І тряслися всі, що чули голос їхнього множества і множества ходу і звук зброї. Бо табір був дуже великий і сильний. **42.** І приблизився Юда і його табір, щоб стати до бою, і впало з царського табору шістьсот чоловік. **43.** І побачив Елезар Аваран одного зі звірів зодягненого в царську зброю, і він був вищий від всякого звіра, і (йому) здавалося, що в ньому є цар. **44.** І він віддав себе, щоб спасати свій нарід і собі зробити вічне ім'я. **45.** І він відважно побіг до нього посеред загону і вбивав з права і з ліва, і відділювалися від нього сюди і туди. **46.** І він поліз під слоня і поклався під ним і забив його, і той впав на землю на нього, і він там помер. **47.** І вони побачили царську силу і напад сил і звернули від них. **48.** А ті, що з царського табору, вийшли їм на зустріч до Єрусалиму, і цар прийшов до Юдеї і до гори Сіона. **49.** І зробив мир з тими, що з Ветсурона, і вони вийшли з міста, бо там не було для них поживи, щоб в ньому замкнутися, бо була субота для землі. **50.** І цар взяв Ветсуру і настановив там загін, щоб її стерегти. **51.** І він отаборився проти святині багато днів і поставив там стояки на стріли і машини і огнеметалки і каменометалки і знаряддя, щоб кидати стріли, і праці. **52.** І зробили і ті машини проти їхніх машин і воювали багато днів. **53.** Їжі ж не було в посуді, тому що був сьомий рік, і ті, що спасалися в Юдеї від народів, спожили останки предложення. **54.** І осталося в святих мало чоловік, бо ними заволодів голод, і вони були розсіяні кожний на своє місце. **55.** І Лусія почув, що Филип, якого настановив цар Антіох ще як він жив, щоб вигодувати його сина Антіоха, щоб він царював, **56.** повернувся з Персиди і Мидії, і з ним сили, які пішли з царем, і що шукає перебрати справи. **57.** І він поспішився і дав знак відійти і сказав до царя і володарів сили і мужів: Ми послабили кожного дня, і їжі в нас мало, і місце де ми отаборені сильне,

і перед нами лежить те, що (відноситься до) царства. **58.** Отже тепер даймо правиці цим людям і зробимо з ними мир і з кожним їхнім народом **59.** і постановимо їм, щоб вони ходили за їхніми законами, так як передше. Бо через їхні закони, які ми знищили, вони розлютилися і зробили це все. **60.** І вгодило слово перед царем і володарями, і він післав до них зробити мир, і вони прийняли. **61.** І поклявся їм цар і володарі. За цим вони вийшли з твердині. **62.** І цар ввійшов до гори Сіон і побачив твердиню місця і відрікся клятви, якою поклявся, і наказав знищити мур довкруги. **63.** І відійшов з поспіхом і повернувся до Антіохії і знайшов Филипа, що панував містом, і воював проти нього і взяв місто силою.

Глава 7

1. Сто п'ятдесят першого року вийшов Димитрій син Селевкія з Риму і прийшов з малим числом чоловік до приморського міста і там зацарював. **2.** І сталося, що як він заходив до дому царства своїх батьків, і сили схопили Антіоха і Лусія, щоб їх привести до нього. **3.** І діло стало йому відоме і він сказав: Не покажіть мені їхнього лиця. **4.** І сили їх убили, і Димитрій сів на троні його царства. **5.** І прийшли до нього всі беззаконні і безбожні мужі з Ізраїля, і Алкім провадив ними, бажаючи бути священиком. **6.** І вони оскаржили нарід перед царем, кажучи: Юда і його брати вигубив всіх твоїх друзів, і розсіяв нас з нашої землі. **7.** Отже тепер пішли чоловіка, якому довіряєш, і він, пішовши, хай погляне на все вигублення, яке той зробив нам і країні царя, і хай він покарає їх і всіх, що їм помагають. **8.** І цар вибрав Вакхіда з приятелів царя, що панував на другому боці ріки, і був великим в царстві і вірний цареві **9.** і післав його і безбожного Алкіма і поставив йому священство і заповів йому зробити пімсту на синах Ізраїля. **10.** І вони відійшли і прийшли з великою силою до землі Юди. І він післав послів до Юди і його братів з мирними словами, з обманом. **11.** І вони не послухалися їхніх слів, бо вони побачили, що (ті) прийшли з великою силою. **12.** І зібралися до Алкіма і Вакхіда збір писарів, щоб шукати справедливості, **13.** й інші асидеї були між синами Ізраїля і шукали в них миру. **14.** Бо сказали: Чоловік священик з насіння Аарона прийшов з силами і не вчинить нам несправедливості. **15.** І він заговорив з ними мирними словами і поклявся їм, кажучи: Не пошукаємо вам і вашим друзям зла. **16.** І ті йому повірили. І він схопив з них шістьдесят мужів і забив їх в одному дні за словом, яке записано: **17.** Труп твоїх праведних і їхню кров пролили довкруги Єрусалиму, і не було в них того, хто ховає. **18.** І на них і на весь нарід напав страх і тремтіння, бо сказали: Немає в них правди і суду, бо вони переступили угоду і клятву, якою поклялися. **19.** І відійшов Вакхід з Єрусалиму і отаборився в Витзеті і післав і схопив багатьох з тих мужів, що з ним, що (його) опустили, і декого з народу, і зарізав їх до великого колодязя. **20.** І дав країну Алкімові і оставив з ним силу йому на поміч. І Вакхід відійшов до царя. **21.** І Алкім старався про священство, **22.** і зібралися до нього всі, що чинили клопіт своєму народові і заволоділи землею Юди, і зробили велике зло в Ізраїлі. **23.** І

Юда побачив все зло, яке зробив Алкім, і ті з синів Ізраїля, що з ним, більше від поган, **24.** і він вийшов в усі околиці Юдеї довкруги і вчинив пімсту на чоловіках, що відступили, і ті перестали виходити в околицю. **25.** А як Алкім побачив, що скріпився Юда і ті, що з ним, і пізнав, що не може встоятися перед ними, і він повернувся до царя і зле їх оскаржив. **26.** І цар післав Ніканора одного з своїх славних володарів, і який ненавидів і ворогував проти Ізраїля, і наказав йому вигубити нарід. **27.** І прийшов Ніканор до Єрусалиму з численною силою, і післав до Юди і його братів з обманою з мирними словами, кажучи: **28.** Хай не буде війни між мною і вами. Я прийду з нечисленними мужами, щоб я побачив ваші лиця з миром. **29.** І він прийшов до Юди і вони поцілувалися навзаємно мирно. І військові були готові схопити Юду. **30.** І відомим стало слово Юді, що (той) з обманою прийшов проти нього, і він його злякався і не забажав більше побачити його лиця. **31.** І Ніканор пізнав, що об'явлено його раду, і вийшов на зустріч Юді війною при Хафарсаламі. **32.** І впало з тих, що з Никанором, яких п'ятсот мужів, і вони втекли до міста Давида. **33.** І після цих слів прийшов Никанор до гори Сіон. І вийшли (деякі) з священників з святих і з старшин народу, щоб його поздоровити мирно і показати йому цілопалення, що приносилося за царя. **34.** І він поглузував з них і висміяв їх і опоганив їх і заговорив гордо. **35.** І поклявся з гнівом, кажучи: Якщо Юда і його табір не буде виданий тепер до моїх рук, і буде, що коли я повернуся в мирі, я спалю цей дім. І він вийшов з великим гнівом. **36.** І священники ввійшли і стали перед лицем жертівника і храму і заплакали і сказали: **37.** Ти вибрав цей дім, щоб прикликати твоє ім'я в ньому, щоб був домом молитви і моління для твого народу. **38.** Зроби пімсту на цій людині і на його таборі, і хай впадуть від меча. Згадай їхні проклони і не дай їм притулку. **39.** І Никанор вийшов з Єрусалиму і отаборився в Ветороні і його зустріла сила Сирії. **40.** І Юда отаборився в Адасі з трьома тисячами чоловік. І Юда помолився і сказав: **41.** Коли проклони сказали ті, що від царя, твій ангел вийшов і побив в них сто вісімдесять п'ять тисяч. **42.** Так розбий цей табір перед нами сьогодні, і хай осталі пізнають, що він сказав зле проти твоїх святощів, і суди його за його злобою. **43.** І табори зустрілися в битві тринадцятого (дня) місяця Адара, і розбито табір Никанора, і він першим впав у битві. **44.** А як його табір побачив, що Никанор впав, вкинувши зброю вони втекли. **45.** І гналися за ними дорогою одного дня від Адаси аж до приходу до Газира і трубами затрубили за ними на знак. **46.** І вийшли з усіх сіл Юдеї довкруги і перегородили їм, і вони поверталися до цих, і впали всі від меча, і не остався з них ані один. **47.** І вони взяли здобич і грабунок і відрубали голову Никанора і його правицю, яку він гордо простягнув, і принесли і простягнули при Єрусалимі. **48.** І нарід дуже зрадів і проводили той день як день великої радості. **49.** І постановили проводити кожного року цей день в тринадцятім (дні) адара. **50.** І земля Юди спочила на мале число днів.

Глава 8

1. І почув Юда імя Римлян, що вони сильні кріпостю і, що вони добре поведуться з усіма, що пристають до них, і які лиш прийдуть до них, роблять з ними дружбу, і що є сильні кріпостю. **2.** І йому розповідали про їхні війни і відважні вчинки, які зробили між галатами, і що вони їх здолали і привели їх під данину, **3.** і те, що вони зробили в країні Іспанії, щоб заволодіти рудовиками срібла і золота що там є. **4.** І заволоділи всяким місцем своєю радою і терпеливістю, - і місце було від них дуже далеко віддалене, - і царями, що прийшли проти них з кінця землі, аж доки їх не розбили і не побили їх великою раною, і осталі дають їм данину кожного року. **5.** І Филипа і Перса царя китійців і тих, що піднялися проти них, вони їх розбили на війні і заволоділи ними. **6.** І Антіоха великого царя Азії, що пішов проти них на війну маючи сто двадцять слонів і кінноту і колісниці і дуже численну силу, і він був ними розбитий, **7.** і взяли його живим і поставили їм, щоб велику данину давав він і ті, що царювали з ним, і щоб давали закладників і заплату, **8.** і країну Індії і Мидії і Лидії з найкращих їхніх околиць, і взявши їх в нього, дали їх Евменесві цареві. **9.** І що раду вчинили ті, що з Еллади, щоб піти і їх вигубити, **10.** і відомим стало їм слово, і вони післали проти них одного воюводу і воювали з ними, і численні з них впали ранені, і вони взяли в полон їхніх жінок і їхніх дітей і ограбили їх і захопили їхню землю і знищили їхні твердині і вони їм служать аж по цей день. **11.** І інші царства і острови, які колись проти них повстали, вони знищили і зробили їх рабами, а з своїми друзями і тими, що їм довіряються, вони зберегли дружбу. **12.** І вони заволоділи близькими і далекими царствами, і ті, що чули про їхнє імя їх боялися. **13.** А яким вони бажають допомогти і щоб царювали, ті царюють. А яких бажають, переставляють. І вони дуже прославилися. **14.** І в усьому цьому ані один з них не поклав диядими, ані не зодягнувся в багряницю, щоб звеличитися нею. **15.** І вони зробили собі булевтерій, і кожного дня радилися постійно, триста двадцять радників, про множество (народу), щоб добре їх впорядкувати. **16.** І довіряють одному чоловікові володіти ними на рік і панувати всією їхньою землею, і всі слухаються одного, і немає в них зависті, ані ревнощів. **17.** І Юда вибрав Евполемона сина Івана, сина Аккоса, і Ясона сина Елеазара і післав їх до Риму, щоб вони зробили дружбу й угоду, **18.** і щоб забрали з них ярмо, бо вони знали, що царство еллінів гнобило Ізраїль рабством. **19.** І вони пішли до Риму, і дорога (була) дуже велика, і вони ввійшли до булевтерія і відповіли і сказали: **20.** Юда, що й є Маккавей, і його брати і множество Юдеїв післали нас до вас, щоб зробити з вами угоду і мир, і записати нас як союзників і ваших друзів. **21.** І слово вгодило перед ними. **22.** І це відпис листа, який записали на мідяних таблицях і післали до Єрусалиму, щоб були в них там на память миру і союзу. **23.** Хай добре буде Римлянам і юдейському народові на морі і на суші на віки, і меч і ворог хай від них буде далеко. **24.** А якщо на Рим надійде війна раніше чим всім їхнім союзникам в усьому їхньому володінні, **25.** юдейський нарід помагатиме повним серцем, як тільки їм напишеться про час, **26.** І тим, що воюють не дадуть, ані не послужать пшеницею, зброєю, сріблом, кораблями, як вважає Рим. І зберігатимуть їхні заповіді, нічого не беручи. **27.** А згідно з

цим, якщо юдейському народові скорше трапиться війна, Римляни допоможуть від душі, як тільки їм час припише. **28.** І тим, що воюють не дасться пшениці, зброї, срібла, кораблів, як вважає Рим. І зберігатимуть ці закони і не з обманою. **29.** За цими словами так постановили Римляни народові Юдеїв. **30.** Якщо ж після цих слів зроблять раду ці і ці, щоб додати чи відняти, хай зроблять за своїм бажанням, і що лиш додадуть чи віднімуть, хай буде погоджене. **31.** І за зло, яке проти них робить цар Димитрій, ми йому написали, кажучи: Чому ти зробив тяжким твоє ярмо на наших друзів союзників Юдеїв? **32.** Отже якщо вони ще поскаржаться проти тебе, зробимо їм суд і воюватимемо проти тебе морем і сушею.

Глава 9

1. І Димитрій почув, що впав Никанор і його сила на війні, і додав Вакхида і Алкіма вдруге післати до землі Юди і правий ріг з ними. **2.** І пішли дорогою, що до Галгали, і прийшли до Месалота, що в Арвилах і його захопили і забили багато людських душ. **3.** І першого місяця в сто п'ятдесят другому році вони отаборилися проти Єрусалиму. **4.** І вони відійшли і пішли до Верет з двадцятьма тисячами чоловік і двома тисячами кінноти. **5.** І Юда отаборився в Еласі, і три тисячі вибраних мужів з ним. **6.** І вони побачили множество сил, бо вони численні, і дуже перелякалися. І численні повтікали з табору, не осталося в них хіба лиш вісімсот мужів. **7.** І Юда побачив, що його табір відійшов і що його придавила війна, і розбився серцем, бо не мав часу їх зібрати, **8.** і він ослаб і сказав осталим: Встаньмо і підім проти наших ворогів, чи може зможемо з ними воювати. **9.** І його відвертали, кажучи: Ми не зможемо, але радше спасімо тепер свої душі, і повернемося ми і наші брати і воюватимемо проти них, а ми малі числом. **10.** І сказав Юда: Хай не буде, щоб ми зробили це діло, щоб від них втекти, і якщо наш час наблизився, ми з хоробрістю помремо задля наших братів і не оставимо причини нашій славі. **11.** І сила піднялася з табору і встали їм на зустріч, і поділено кінноту на дві часті, і ті, що кидали з праці, і стрільці ішли перед силою, і передували всі сильні, а Вакхід був в правому розі. **12.** І приблизився відділ з двох частей і вони видавали звук з труб, і ті, що при Юді, і вони затрубили трубами. **13.** І задрижала земля від голосу таборів, і війна тривала від ранку аж до вечора. **14.** І Юда побачив, що Вакхід і сильна часть табору з права, і зібралися з ним всі сильні серцем, **15.** і розбито ними праву часть, і він гнався за ними аж до гори Азота. **16.** І ті, що в лівому розі побачили, що розбито правий ріг, і повернулися за ногами Юди і тих, що з ним зі заду. **17.** І бій став тяжким, і впало багато ранених звідси і звідти, **18.** і Юда впав, і остали втекли. **19.** І взяв Йонатан і Симон Юду їхнього брата і його поховали в гробниці своїх батьків в Модеїн. **20.** І вони його оплакали і вчинили голосіння за ним - весь Ізраїль, велике ридання, і плакали багато днів і сказали: **21.** Як впав сильний, що спасав Ізраїль. **22.** І остале слів Юди і воєн і мужних діл, які він зробив, і його велич не списано, бо було дуже багато. **23.** І сталося, що після смерті Юди беззаконні піднялися в усіх околицях Ізраїля, і

підвелися всі, що чинять беззаконня. **24.** В тих днях був дуже великий голод, і країна опустіла по них. **25.** І Вакхид вибрав безбожних мужів і поставив їх панами країни. **26.** І вони шукали і вишукували приятелів Юди і привели їх до Вакхида, і він мстився на них і глумився з них. **27.** І був великий смуток в Ізраїлі, якого не було від того дня, коли не з'явився в них пророк. **28.** І зібралися всі приятелі Юди і сказали до Йонатана: **29.** Від коли помер твій брат Юда, і немає чоловіка подібного до нього, щоб вийшов і ввійшов проти ворогів і Вакхида і проти ворогів нашого народу. **30.** Отже тепер сьогодні ми вибрали тебе, щоб ти був замість нього нам за володаря і проводиря, щоб воювати нашу війну. **31.** І Йонатан в тому часі взяв провідництво і встав замість Юди свого брата. **32.** І довідався Вакхид і шукав його вбити. **33.** І взнав Йонатан і його брат Симон і всі, що з ним, і втекли до пустині Текої і отаборилися при воді озера Асфар. **34.** І довідався Вакхид в дні суботи і прийшов він і все його військо на другий бік Йордану. **35.** І він післав свого брата вождя народу і просив своїх друзів Наватеїв поставити в них їхній числений посуд. **36.** І вийшли сини Ямврія, що з Мидави, і схопили Івана і все, що він мав, і відійшли маючи (те). **37.** Після цих слів сповістили Йонатанові і Симонові його братові, що Сини Ямврія роблять велике весілля і провадять невістку з Надавата, дочку одного з великих володарів Ханаана, з великою пихою. **38.** І вони згадали кров їхнього брата Івана і пішли і сховалися під захороною гори. **39.** І вони підняли свої очі і побачили і ось крик і численний посуд, і вийшов молодий і його друзі і його брати їм на зустріч з тимпанами і музиками і великою зброєю. **40.** І вони повстали проти них з засідки і забили їх, і впало багато ранених, і осталі втекли на гору. І вони взяли всю їхню здобич. **41.** І шлюб обернувся на плач і голос їхніх музик на ридання. **42.** І вони відімстили пімсту крові їхнього брата і повернулися до комишів Йордану. **43.** І почув Вакхид і прийшов в день суботи аж до берегів Йордану з численною силою. **44.** І Йонатан сказав до тих, що з ним: Встаньмо і повоюймо за наші душі, бо немає сьогодні як вчора і третього дня. **45.** Бо ось війна проти нас і зі заду нас, а тут і там вода Йордану і комиші і ліс, немає місця, щоб відхилитися. **46.** Отже тепер закричіть до неба, щоб ви спаслися з руки наших ворогів. **47.** І зударилися боєм. І Йонатан простягнув свою руку, щоб побити Вакхіда, і він відхилився від нього на зад. **48.** І ввійшов Йонатан і ті, що з ним в Йордан і вони переплили на другий бік, і (ті) не перейшли за ними Йордан. **49.** А від Вакхида впало того дня яких тисяча чоловік. **50.** І він повернувся до Єрусалиму і збудував сильні міста в Юдеї, твердиню, що в Єрихоні, і Аммаус і Веторон і Ветил і Тамнату Фаратон і Тефон, з високими стінами і брамами і засувами. **51.** І він поставив в них охорону, щоб ворогувати з Ізраїлем. **52.** І він скріпив місто Ветсур і Газару і твердиню. І він поставив в них сили і склади їжі. **53.** І він взяв синів володарів країни як закладників і поставив їх в твердині в Єрусалимі у в'язниці. **54.** І в сто п'ятдесят третьому році другого місяця Алкім приказав знищити зовнішню стіну двору святині, і знищити діла пророків і вони почали нищити. **55.** В тому часі Алкім був вдарений хворобою, і перешкоджено його ділам, і загороджено його

уста, і він розслаб і не міг більше говорити слова і заповісти про свій дім. **56.** І Алкім помер в тому часі у великій муці. **57.** І Вакхід побачив, що Алкім помер, і він повернувся до царя. І земля Юди спочила два роки. **58.** І всі беззаконні вчинили раду, кажучи: Ось Йонатан і ті, що з ним живуть упевнено в спокою. Отже тепер приведім Вакхіда, і він їх всіх схопить в одній ночі. **59.** І вони, пішовши, порадили йому. **60.** І він піднявся, щоб піти з численною силою, і потайки післав послання всім своїм союзникам, що в Юдеї, щоб схопили Йонатана і тих, що з ним. І вони не змогли, бо їхня рада стала відомою. **61.** І вони схопили декого з мужів країни, проводирів злоби, яких п'ятдесят мужів і їх забили. **62.** І пішли Йонатан і Симон і ті, що з ним, до Ветвасії, що в пустині, і відбудували її руїни, і її скріпили. **63.** І Вакхід довідався і зібрав все своє множество і сповістив тим, що з Юдеї. **64.** І він, прийшовши, отаборився при Ветвасії і воював проти неї багато днів і зробив машини. **65.** І Йонатан оставив свого брата Симона в місті, і вийшов до околиці, і прийшов з числом. **66.** І він побив Одомира і його братів і синів Фасірона в їхніх оселях, і вони почали бити і вони підносилися на силах. **67.** І Симон і ті, що з ним, вийшли з міста і спалили машини. **68.** І вони воювали проти Вакхіда, і бін був знищений ними, і його дуже придушили, бо його рада і його похід були марні. **69.** І він розгнівався гнівом на безбожних людей, що порадили йому піти в країну, і забив з них багатьох, і вони зробили раду відійти до своєї землі. **70.** І Йонатан взнав і післав до нього старшин, щоб зробити з ним мир і віддати їм полон. **71.** І він прийняв і зробив за його словами і поклявся йому не шукати для нього зла всі дні його життя. **72.** І він віддав йому полон, який передше взяв з землі Юди, і повернувшись, він відійшов до своєї землі і більше не додав приходити в їхні границі. **73.** І меч спочив від Ізраїля. І Йонатан замешкав в Махмасі і Йонатан почав судити нарід і вигубив безбожних з Ізраїля.

Глава 10

1. І в сто шістдесятому році прийшов Александер, син Антіоха, Епіфаній і захопив Птолемаїду і його прийняли, і він там зацарював. **2.** І цар Димитрій почув і зібрав дуже багато сил і вийшов йому на зустріч на війну. **3.** І Димитрій післав до Йонатана послання з мирними словами, щоб його звеличити. **4.** Бо сказав: Випередимо поставити з ним мир раніше ніж він зробить з Александром проти нас. **5.** Бо він згадає всі зла, які вчинили йому і його братам і народові. **6.** І він дав йому владу збирати військо і виготовляти зброю і бути йому його союзником, і закладників, що в твердині, сказав йому передати. **7.** І Йонатан прийшов до Єрусалиму і прочитав послання в уха всього народу і тих, що з твердині. **8.** І вони злякалися великим страхом, коли почули, що цар дав йому владу збирати військо. **9.** І ті, що з твердині, передали Йонатанові закладників, і він їх передав їхнім рідним. **10.** І Йонатан поселився в Єрусалимі і почав будувати і відновляти місто. **11.** І сказав до тих, що робили роботи, збудувати мури, і гору Сіон довкруги з чотирикутного каміння на скріплення, і так зробили. **12.** І втекли чужоземці, що були в твердинях, які збудував

Вакхід, **13.** і кожний оставив своє місце і пішов до своєї землі. **14.** Лише в Ветсурах осталися деякі з тих, що покинули закон і приписи. Бо було для схоронення. **15.** І почув Александер цар про обітниці, які Димитрій післав Йонатанові, і йому розповіли про війни і хоробрі вчинки, які зробив він і його брати, і труднощі, які він мав, **16.** і сказав: Чи знайдемо одного такого чоловіка? І тепер зробимо його другом і нашим союзником. **17.** І він написав листи і післав йому за цими словами, кажучи: **18.** Цар Александер братові Йонатанові, радіти. **19.** Ми почули про тебе, що ти муж сильний кріпостю і гідний бути нашим другом. **20.** І тепер ми тебе сьогодні поставили архиєреєм твого народу і назвали другом царя. - І він післав йому багрянницю і золотий вінець. - І думати про те, що наше, і зберігати дружбу з нами. **21.** І Йонатан зодягнув святу одежу сьомого місяця сто шістдесятого року в празник шатер і зібрав військо і виготовив багато зброї. **22.** І Димитрій почув ці слова і засмутився і сказав: **23.** Що це ми зробили бо нас випередив Александер, щоб взяти дружбу юдеїв на скріплення? **24.** І я напишу їм слова потіхи і вивищення і дарів, щоб вони були зі мною на поміч. **25.** І він їм післав за цими словами: Цар Димитрій юдейському народові, радіти. **26.** Оскільки ви зберегли договори, що з нами, і осталися в нашій дружбі і не приступили до наших ворогів, ми почули і ми зраділи. **27.** І тепер оставайтесь ще в зберіганні довіря до нас, і віддамо вам добро за те, що ви чините з нами. **28.** І відпустимо вам багато відпущення і вам дамо дари. **29.** І тепер відпускаю вас і відпускаю всіх юдеїв від податків і ціни соли і від вінців, **30.** і замість третини насіння і замість половини плодів дерев, що мені припадає взяти, відпускаю від сьогодні і на пізніше, щоб не брати з землі Юди і з трьох посіlostей, що до неї належать з Самарії і Галилеї від сьогоднішнього дня і на всі часи. **31.** І Єрусалим і його околиці хай буде святим і свободним від десятин і податків. **32.** Оставляю і владу над твердинею, що в Єрусалимі, і даю архиєреєві, щоб поставив в ній мужів, яких лиш він вибере, щоб її стерегти. **33.** І кожну душу юдеїв взятих в полон з землі Юди в усім моїм царстві відпускаю свободною даром. І всі хай будуть звільнені з податків і на їхню скотину. **34.** І всі празники і суботи і новомісяці і вказані дні, і три дні перед празником, і три дні після празника, хай всі будуть дні свободи і відпущення для всіх юдеїв, що є в моїм царстві, **35.** і ніхто не матиме влади заставляти і докучати комусь з них в кожному ділі. **36.** І хай запишуться з юдеїв до царського війська до тридцять тисяч чоловік, і хай їм буде дано заплату так як годиться всім військам царя. **37.** І хай з них будуть поставлені в великих царських твердинях, і з них будуть поставлені на потреби царства, з тих що є вірні. І ті, що над ними і володарі хай будуть з них і хай ходять за своїми законами, так як і приказав цар в землі Юди. **38.** І три посіlostі що додані Юдеї з країни Самарії хай додані будуть Юдеї, щоб вважалися, що є під одним, щоб вони не слухалися іншої влади, але лиш архиєрея. **39.** Птолемаїду і до неї приналежне я дав як дар святим, що в Єрусалимі, на поточні видатки святим. **40.** І я даю кожного року п'ятнадцять тисяч сиклів срібла з рахунків царя, з приналежних місць. **41.** І все що понад, що не віддали з належного, так як в попередних народах, від тепер дадуть на діла дому.

42. І над цим п'ять тисяч сиклів срібла, які брали з потреб святині за словом кожного року, і це відпускається, щоб їх принести священикам, що служать. **43.** І ті, що втікають до церкви, що в Єрусалимі, і в усіх його околицях ті, що винні цареві, і в усякому ділі (винні), хай будуть відпущені і все, що є їхнє в моїм царстві. **44.** І на будівництво і на відновлення святих діл, і видатки будуть дані з рахунку царя. **45.** І на будівання стін Єрусалиму і скріплення докруги і видатки будуть дані з рахунку царя, і на будівання стін в Юдеї. **46.** А як почув Йонатан і нарід ці слова, вони їм не повірили, ані не сприйняли, бо згадали велике зло, яке він зробив в Ізраїлі, і як їх дуже пригнобив. **47.** І вони пристали до Александра, бо він був їм володарем в мирних словах, і були з ним в союзі всі дні. **48.** І цар Александер зібрав великі сили і отаборився проти Димитрія. **49.** І вони зустрілися боєм, оба царі, і табір Александра втік, і Димитрій гнався за ним і скріпився над ними. **50.** І він дуже проводив війну, аж доки не зайшло сонце, і Димитрій впав у тому дні. **51.** І Александер післав старшин до Птолемея царя Єгипту з цими словами, кажучи: **52.** Оскільки я повернувся на моє царство і я сів на престолі моїх батьків і я скріпився у владі, і я знищив Димитрія і скріпився над нашими країнами, **53.** і я зударився з ним війною, і нами був знищений він і його табір, і ми сіли на престолі його царства. **54.** І тепер поставмо між собою дружбу, і тепер дай мені твою дочку за жінку, і я посвоячуся з тобою і дам тобі і їй дари за твоєю гідністю. **55.** І відповів цар Птоломей, кажучи: (Це) добрий день, в якому ти повернувся до землі твоїх батьків і сів на престолі їхнього царства. **56.** І тепер зроблю тобі те, що ти написав, але зустрінься в Птолемаїді, щоб ми побачили один одного, і я посвоячуся з тобою, так як ти сказав. **57.** І вийшов Птоломей з Єгипту, він сам і його дочка Клеопатра, і він прийшов до Птолемаїди сто шістдесят другого року. **58.** І цар Александер зустрів його, і він йому віддав свою дочку Клеопатру і зробив для неї шлюб з великою славою в Птолемаїді, так як царі. **59.** І цар Александер написав Йонатанові, щоб він прийшов йому на зустріч. **60.** І він пішов зі славою до Птолемаїди і зустрівся з двома царями. І він дав їм і їхнім друзям срібло і золото і багато дарів і знайшов ласку перед ними. **61.** І проти нього зібралися згубні мужі з Ізраїля, беззаконні мужі, щоб його оскаржити, і цар їх не послухався. **62.** І цар приказав і зняли з Йонатана його одіж і зодягли його в багрянницю, і так зробили. **63.** І цар посадив його з собою і сказав своїм володарям: Вийдіть з ним посеред міста і проповідуйте, щоб ніхто його не оскаржував в ніякому ділі, і хай ніхто йому не докучає в усякому слові. **64.** І сталося, що як побачили ті, що оскаржували, його славу, так як проповідували, і його зодягненим в багрянницю, і всі втекли. **65.** І цар його прославив і записав його між перших друзів і поставив його воєводою і володарем часті. **66.** І Йонатан повернувся до Єрусалиму з миром і веселістю. **67.** І в сто шістдесят п'ятому році прийшов Димитрій син Димитрія з Криту до землі своїх батьків. **68.** І цар Александер почув і дуже засмутився і повернувся до Антіохії. **69.** І Димитрій поставив Аполлонія, що був в Долині Сирії, і зібрав велику силу і прийшов до Ямнеї. І він післав до Йонатана архиєрея, кажучи: **70.** Ти одинокий підносишся над нами, я ж стався

посміхом і погордою через тебе. І чому ти володієш над нами в горах? **71.** Тепер, отже, якщо ти поклав надію на твої сили, зійди до нас на рівнину, і там розсудимося, бо зі мною є сила міст. **72.** Запитайся і довідайся хто я й інші, що нам помагають, і кажуть: Немає вам стопи ноги перед нашим лицем, бо двічі відвернулися твої батьки в їхній землі. **73.** І тепер не зможе встоятися кінь і така сила в долині, де немає каменя, ані жорновий камінь, ані місце на втечу. **74.** А як Йонатан почув слова Аполлонія, він зрушився умом, і він вибрав десять тисяч мужів і вийшов з Єрусалиму, і його зустрів Симон його брат, йому на поміч. **75.** І він отаборився при Йоппі, і його замкнули, ті, що з міста, бо залога Аполлонія (була) в Йоппі і вони воювали проти неї. **76.** І злякавшись, відкрили ті, що з міста, і Йонатан заволодів Йоппією. **77.** І почув Аполлоній і взяв три тисячі коней і багато сили і пішов до Азоту як подорожуючий, і разом випровадив на рівнину, томущо він мав множество кінноти і на неї надіявся. **78.** І він гнався за ним до Азоту, і зустрілися табори в бою. **79.** І Аполлоній оставив тисячу кінноти позаду себе схованими. **80.** І впізнав Йонатан, що позаду нього є засідка, і вони окружили його табір і стріляли стріли на нарід з ранку аж до вечора. **81.** А нарід стояв, так як заповів Йонатан, і їхні коні змучилися. **82.** І Симон відлучив свою силу і зударився з відділом війська, бо кіннота була змучена, і вони ним були розбиті і втекли, **83.** і кіннота розсипалася по рівнині. І вони втекли до Азоту і ввійшли до Витдагона свого ідола, щоб спастися. **84.** І Йонатан спалив Азот і міста довкруги нього і взяв їхню здобич і святиню Дагона і тих, що втекли до нього, він спалив огнем. **85.** І були ті, що впали від меча зі спаленими, яких вісім тисяч мужів. **86.** І Йонатан піднявся звідти і прийшов до Аскалону, і вийшли ті, що з міста йому на зустріч з великою славою. **87.** І Йонатан повернувся до Єрусалиму з тими, що з ним, маючи велику здобич. **88.** І сталося, що як почув цар Александер ці слова, і він додав ще прославляти Йонатана. **89.** І післав йому золоту запинку, що згідно з звичаєм дається царським кривним, і він дав йому Аккарон і всі їхні околиці в насліддя.

Глава 11

1. І цар Єгипту зібрав сили - численні як пісок, що при березі моря, і багато кораблів і старався захопити царство Александра підступно і додати його до свого царства. **2.** І він вийшов до Сирії з мирними словами, і йому відкривали ті, що в містах, і його зустрічали, бо був приказ царя Александра зустріти його, томущо він був його тестем. **3.** Як же Птолемеї входив до міст, призначав охорону сили в кожному місті. **4.** А як він приблизився до Азота, показали йому спалений храм Дагона і Азот і його знищені довколiшні міста і покинені тіла і спалених, яких спалено в війні. Бо вони зробили з них купи при його дорозі. **5.** І розповідали цареві, що зробив Йонатан, щоб на нього накласти вину. І цар змовчав. **6.** І Йонатан зустрів царя в Йоппі зі славою, і поцілувалися навзаємно і там спали. **7.** І пішов Йонатан з царем аж до ріки, що називається Елевтер, і повернувся до Єрусалиму. **8.** А цар Птолемеї запанував прибережними містами аж до

Селевкії, що на побережжі, і роздумував про Александра погані думки. **9.** І він післав старшин до царя Димитрія, кажучи: Ходи складемо між собою завіт, і дам тобі мою дочку, яку мав Александер, і царюватимеш над царствами твого батька. **10.** Бо я розкався, що дав йому мою дочку, бо він шукав мене забити. **11.** І він скидав на нього вину через те, що він забажав його царство. **12.** І забравши свою дочку дав її Димитрієві і відчужився від Александра, і явною стала їхня ворожнеча. **13.** І Птолемей ввійшов до Антіохії і поклав діадиму Азії. І поклав дві діядими на свою голову, Азії й Єгипту. **14.** А цар Александер був в Кілікії в тих часах, бо відлучилися ті, що з тих місць. **15.** І Александер почув і прийшов проти нього війною. І Птолемей вивів і зустрів його з сильною рукою і його прогнав. **16.** І Александер втік до Аравії, щоб там схоронитися, а цар Птолемей піднявся. **17.** І відрубав Завдіїл Араб голову Александра і післав Птолемеєві. **18.** І цар Птолемей помер в третьому дні, і ті, що були в його твердинях згинули від тих, що в твердинях. **19.** І зацарював Димитрій сто шістдесят сьомого року. **20.** В тих днях Йонатан зібрав тих, що з Юдеї, щоб воювати проти твердині, що в Єрусалимі і зробили проти неї численні машини. **21.** І деякі беззаконні мужі, що ненавиділи свій нарід, пішли до царя і сповістили йому, що Йонатан обложив твердиню. **22.** І він, почувши, розлютився. А як почув, зразу засідлавши (коня) пішов до Птолемаїди і написав Йонатанові, щоб він не облягав, і щоб він зустрівся з ним в Птолемаїді якнайшвидше, щоб поговорити. **23.** Як почув Йонатан, він приказав облягати, і вибрав старшин Ізраїля і священників і дав себе в біду. **24.** І взявши срібло і золото і одіж і інші численні дари, і він пішов до царя до Птолемаїди і знайшов ласку перед ним. **25.** І наговорювали проти нього деякі безбожні, що з народу. **26.** І цар зробив йому так як зробили йому ті, що перед ним, і підніс його перед всіма своїми друзями, **27.** і потвердив йому архиерейство і все інше, що той мав, попередню пошану, і поставив його між першими друзями. **28.** І Йонатан попросив царя зробити Юдею і три посілості і Самарію без податку і обіцяв йому триста талантів. **29.** І цар сприйняв і написав Йонатанові послання про це все, що мали такий вид: **30.** Цар Димитрій братові Йонатанові і юдейському народові, радіти. **31.** Відпис листа, який ми написали Ластенові нашому кривому про вас, ми написали і до вас, щоб ви знали. **32.** Цар Димитрій батькові Ластенові, радіти. **33.** Народові юдеїв нашим друзям і тим, що бережуть те, що для нас справедливе, ми судили зробити добро задля їхньої зичливості до нас. **34.** Ми їм затвердили околиці Юдеї і три володіння Аферему і Лудду і Раматаїм. Додано Юдеї від Самарії і всі підвладні їм, для всіх, що приносять жертву до Єрусалиму, замість царського, які цар брав в них раніше кожного року з плодів землі і овочів. **35.** І інше, що належиться нам, від тепер з десятин і податків, що нам належаться, і з того, що за сіль, і точило, що нам належаться за вінці, все ми їм відступили. **36.** І не відніметься ані одне з цих від тепер і на весь час. **37.** Отже тепер постарайтеся виконати цей відпис, і хай буде дано Йонатанові, і хай буде поставлено в святій горі на шанованому місці. **38.** І цар Димитрій побачив, що земля втихомирилася перед ним, і що нічого йому не противиться, і він відпустив всі свої сили, кожного

до свого місця, за винятком чужих сил, які найняв з островів народів. І проти нього ворогували всі сили, що від батьків. **39.** А Трифон був першим при Александрі і побачив, що всі сили бурмотять проти Димитрія, і він пішов до Імалкуя Аравійського, який кормив Антіоха, сина Александра. **40.** І він наполягав на нього, щоб його йому передав, щоб він царював замість свого батька. І він сповістив йому, що приказав Димитрій, і ворожнечу, якою ворогують проти нього його сили, і остався там багато днів. **41.** І Йонатан післав до царя Димитрія, щоб викинув з Єрусалиму тих, що в твердині, і тих, що в кріпостях. Бо вони воювали проти Ізраїля. **42.** І Димитрій післав до Йонатана, кажучи: Не лише це зроблю тобі і твою народові, але славою прославлю тебе і твій нарід, якщо настане догідний час. **43.** Отже тепер правильно вчиниш коли післеш мені мужів, що воюватимуть зі мною, бо всі мої сили відступили. **44.** І Йонатан відіслав йому до Антіохії три тисячі мужів сильних кріпостю, і вони прийшли до царя, і цар зрадив їхнім приходом. **45.** І зібралися ті, що з міста, посеред міста, яких сто двадцять тисяч чоловік, і бажали забити царя. **46.** І цар втік до двора, і захопили ті, що з міста, дороги міста і почали воювати. **47.** І цар покликав юдеїв на поміч, і зібралися всі разом до нього і розсипалися по місті і забили по місті в тому дні яких сто тисяч. **48.** І вони спалили місто і взяли велику здобич в тому дні і спасли царя. **49.** І побачили ті, що з міста, що юдеї заволоділи містом так як врадили, і послабля своїми умами і закричали до царя з благанням, кажучи: **50.** Дай нам правиці і хай юдеї перестануть воювати проти нас і місто. **51.** І вони вкинули зброю і зробили мир. І юдеї прославилися перед царем і перед всіма, що в його царстві. І вони прославилися в його царстві і повернулися до Єрусалиму маючи велику здобич. **52.** І цар Димитрій сів на престолі свого царства, і земля успокоїлася перед ним. **53.** І він збрехав в усьому, що сказав, і відчужився від Йонатана і не віддав за добродійства, які той йому віддав, і дуже його пригнобив. **54.** Після цього повернувся Трифон і Антіох з ним, мала дитина. І він зацарював і поставив діядиму. **55.** І зібралися до нього всі сили, яких Димитрій розсіяв, і вони воювали проти нього, і він втік і відвернувся. **56.** І Трифон взяв звірів і заволодів Антіохією. **57.** І написав Антіох молодший до Йонатана, кажучи: Ставлю тебе архиєреєм і назначаю тебе над чотирьома посіlostями, і щоб ти був другом царя. **58.** І післав йому золотий посуд і служіння і дав йому власть пити з золотого і бути в багрянці і мати золоту припинку. **59.** І його брата Симона він поставив воєводою від драбини Тира аж до границь Єгипту. **60.** І Йонатан вийшов і проходив по другому боці ріки і через міста, і зібралися до нього вся сила Сирії на союзників. І він прийшов до Аскалона, і зустріли його славно ті, що з міста. **61.** І відійшов звідти до Гази, і замкнули ті, що з Гази, і він її обложив довкруги і спалив її окружні міста вогнем і їх ограбив. **62.** І прохали ті, що з Гази Йонатана, і він дав їм правиці і забрав синів їхніх володарів як закладників і відіслав їх до Єрусалиму. І він пройшов країну аж до Дамаску. **63.** І почув Йонатан, що володарі Димитрія в Кидесі, що в Галилеї, з великою силою, що вони бажать його усунути з країни, **64.** і він їх зустрів, а свого брата Симона оставив в країні. **65.** І прибув Симон до Ветсури і

воював проти неї багато днів і замкнув їх. **66.** І благали його взяти правиці, і він їм дав. І він їх викинув звідти і заволодів містом і поставив в ній охорону. **67.** І Йонатан і його табір отаборилися при воді Геннисар. І встали вранці до рівнини Асор. **68.** І ось табір чужинців їх зустрів на рівнині і закинули проти них засідку в горах, вони ж зустріли напроти. **69.** А засідки встали з своїх місць і зударилися боєм. **70.** І втекли всі ті, що при Йонатані, не остався ані один з них, окрім Маттатія сина Апсалом і Юди сина Халфія володарів війська сил. **71.** І Йонатан роздер свою одіж і поклав землю на свою голову і помолився. **72.** І повернувся до них в бої і відвернув їх, і вони втекли. **73.** І побачили ті, що від нього втекли, і вони повернулися до нього і гналися з ним аж до Кедеса, аж до їхнього табору і там отаборилися. **74.** І впало з чужинців в тому дні яких три тисячі чоловік. І Йонатан повернувся до Єрусалиму.

Глава 12

1. І Йонатан побачив, що йому час сприяє, і вибрав мужів і післав до Риму, щоб поставити і відновити з ними дружбу. **2.** І до Спартіяти й інших місць він післав подібне послання. **3.** І пішли до Риму і ввійшли до булевтерія і сказали: Йонатан священик і юдейський нарід післали нас відновити нам дружбу і союз згідно з ранішим. **4.** І дали їм письма до них за місцем, щоб післали їх до землі Юди з миром. **5.** І це перепис писем, які написав Йонатан до спартіятів: **6.** Йонатан архиерей і старшина народу і священики і осталий юдейський нарід братам спартіятам, радіти. **7.** Ще раніше післані були письма до Онія архиерея від Арея, що царював у вас, бо ви є наші брати, так як вказує письмо. **8.** І Онія прийняв післаного чоловіка славно і взяв письма, в яких говорилося про союз і дружбу. **9.** І ми, отже, не потребуючи цих, бо маємо потіху - святі книги, що в наших руках, **10.** ми старалися післати до вас, щоб відновити братерство і дружбу, щоб вас не відчужити. Бо численні часи минули від коли ви до нас післали. **11.** Отже ми в кожному часі безперервно в святах та інших відповідних днях згадуємо вас в жертвах, які ми приносимо, і в молитвах, як належить і годиться згадувати братів. **12.** Радіємо ж вашою славою. **13.** А нас оточили численні журби і численні війни і проти нас воювали царі, що довкруги нас. **14.** Отже ми не бажали докучати вам і іншим союзникам і нашим друзям в цих війнах. **15.** Бо ми маємо з неба поміч, що нам помагає, і ми спаслися від наших ворогів, і наші вороги були впокорені. **16.** Отже ми вибрали Нуминія сина Антіоха і Антипатра сина Ясона і ми післали до Римлян, щоб відновити з ними дружбу і попередний союз. **17.** І ми, отже, заповіли їм і до вас піти і поцілувати вас і віддати вам від нас листи про відновлення і наше братерство. **18.** І тепер добре зробіте коли нам на це відповісте. **19.** І це відпис листів, які вони післали до Онія: **20.** Арей цар спартіятів Онії великому священикові, радіти. **21.** Знайдено в писанні про спартіятів і юдеїв, що вони є брати, і що є з роду Авраама. **22.** І тепер від коли ми це довідалися добре вчините коли напишете нам про ваш мир, **23.** і ми ж вам написали, що: Ваша скотина і ваше майно наше, і наше є ваше. Ми заповіли

отже, щоб сповістили вам про це. **24.** І почув Йонатан, що володарі Димитрія післали з великою силою більшою від попередньої, щоб воювати з ним. **25.** І він піднявся з Єрусалиму і зустрів їх в околиці Амаїт. Бо він не дав їм часу увійти до його країни. **26.** І він післав розвідників до їхнього табору, і вони повернулися і сповістили йому, що так приготуються напасти на них вночі. **27.** А як зайшло сонце, Йонатан заповів тим, що з ним, чувати і бути при зброї, щоб приготуватися до битви впродовж усієї ночі і поставив сторож довкруги табору. **28.** І вороги почули, що приготувався Йонатан і ті, що з ним, до битви, і перелякалися і жажнулися своїм серцем і запалили вогні в своїм таборі. **29.** А Йонатан і ті, що з ним, не знали аж до ранку, бо бачили світла, що горіли. **30.** І пігнався Йонатан за ними і не захопив їх, бо вони перейшли ріку Елевтерій. **31.** І відхилився Йонатан до Аравів, що звалися Завадеї і побив їх і взяв їхню здобич. **32.** І осідлавши (коня) прийшов до Дамаску і проходив усю країну. **33.** І Симон вийшов і пройшов аж до Аскалона і до близьких твердинь і відхилився до Йопії і її забрав. **34.** Бо він почув, що бажають передати твердиню тим, що з Димитрієм. І він там поставив залогу, щоб її стерегли. **35.** І Йонатан повернувся і зібрав старшин народу і зробив з ними раду, щоб збудувати твердині в Юдеї **36.** і підвищити стіни Єрусалиму і дуже піднести висоту між твердинею і містом, щоб її відлучити від міста, щоб вона була самою, щоб ані не купували, ані не продавали. **37.** І зібралися будувати місто, і впав мур при потоці, що зі сходу, і він приготував те, що звалось Хафената. **38.** І Симон збудував Адиду в Сефілі і скріпив її і поставив брами і засуви. **39.** І Трифон шукав царювати в Азії і покласти діядиму і простягнути руку на царя Антіоха. **40.** І він стерігся, щоб часом йому не перешкодив Йонатан, і щоб часом не воював проти нього, і шукав способу, щоб його схопити, щоб убити, і піднявшись пішов до Ветсана. **41.** І Йонатан вийшов йому на зустріч з сорокома тисячами чоловік вибраних до лав і прийшов до Ветсана. **42.** І Трифон побачив, що він є з великою силою, і не зважився простягнути на нього руки. **43.** І прийняв його славно і представив його всім своїм друзям і дав йому дари і заповів своїм друзям і своїм силам, щоб слухалися його як його самого. **44.** І він сказав Йонатанові: Навіщо ти потрудив весь цей нарід коли не налягає на нас війна? **45.** І тепер пішли їх до їхніх домів, а вибери собі кілька мужів, які будуть з тобою, і ходи зі мною до Птолемаїди, і я тобі передам її й остальні твердині й остальні сили і все, що на потребу, і повернувшись підемо. Бо через це я прийшов. **46.** І він, повіривши йому, зробив так як той сказав, і відіслав сили, і вони відійшли до землі Юди. **47.** А він оставив з собою три тисячі мужів, з яких дві тисячі оставив в Галилеї, а тисяча пішла з ним. **48.** Як же Йонатан увійшов до Птолемаїди, птолемейці замкнули брами і схопили його, і всіх, що увійшли з ним, забили мечем. **49.** І Трифон післав сили і кінноту до Галилеї і до великої рівнини, щоб вигубити всіх, що з Йонатаном. **50.** І вони довідалися, що він був схоплений і згинув він і ті, що з ним, і підбадьорили себе і пішли разом готові до бою. **51.** І ті, що гналися, побачили, що це за свою душу, і вони повернулися. **52.** І всі пішли з миром до землі Юди і оплакали Йонатана і тих, що з ним, і дуже злякалися. І весь

Ізраїль оплакав великим плачем. **53.** І всі народи, що довкруги, шукали їх вигубити. Бо сказали: Не мають володаря і помічника. Отже тепер воюватимемо проти них і вигубимо з поміж людей пам'ять про них.

Глава 13

1. І почув Симон, що Трифон зібрав велику силу, щоб піти до землі Юди і її знищити. **2.** І він побачив нарід, що він переляканий і перестрашений, і пішов до Єрусалиму і зібрав нарід **3.** і підбадьорив їх і сказав їм: Ви знаєте скільки я і мої брати і дім мого батька зробили за закон і святих, і які війни і скрути ми зазнали. **4.** Через це всі мої брати згинули за Ізраїль, і я сам остався. **5.** І тепер хай не буде, щоб я пощадив мою душу в усьому часі скорботи. Бо я не кращий за моїх братів. **6.** Лише пімщуся за мій нарід і за святих і за жінок і ваших дітей, бо всі народи зібралися, щоб вигубити нас задля ворожнечі. **7.** І він zarazом запалив дух народу як вони почули ці слова, **8.** і вони відповіли великим голосом, кажучи: Ти є нашим вождем замість Юди і Йонатана твого брата. **9.** Воюй нашу війну, і все, що лиш скажеш нам, зробимо. **10.** І він зібрав всіх мужів вояків і поспішився закінчити стіни Єрусалиму і скріпив їх довкруги. **11.** І він післав Йонатана, сина Апсалом, і з ним достатньо сили до Йопії, і викинув тих, що були в ній, і остався там в ній. **12.** І підвівся Трифон з Птолемаїди з великою силою, щоб прийти до землі Юди, і Йонатан з ним у вязниці. **13.** А Симон отаборився в Адідах напроти лица долини. **14.** І довідався Трифон, що Симон піднявся замість свого брата Йонатана, і що бажає зударитися з ним в бою, і післав до нього старшин, кажучи: **15.** За срібло, яке винен твій брат Йонатан для царського, яке той потребував, ми його схопили. **16.** І тепер пішли сто талантів срібла і двох його синів як закладників, щоб як буде відпущений не відступив від нас, і ми його відпустимо. **17.** І взяв Симон, що говорять до нього обманливо, і він посилає взяти срібло і дітей, щоб не підняти велику ворожнечу в народі, кажучи: **18.** Томущо я йому не післав срібло і дітей, він згинув. **19.** І він післав дітей і сто талантів, і той збрехав і не відпустив Йонатана. **20.** І після цього прийшов Трифон, щоб ввійти до країни і її знищити, і вони окружили дорогу, що до Адори. І Симон і його табір стояв напроти нього на кожному місці, куди лиш він ішов. **21.** А ті, що з твердині, післили до Трифона старшин приспішуючи його, щоб прийшов до них через пустиню і післав їм їжу. **22.** І Трифон приготував всю свою кінноту щоб іти, і тієї ночі було дуже багато снігу, і він не пішов через сніг. І він підвівся і прийшов до Галаадіти. **23.** А як приблизився до Васками забив Йонатана, і його там поховано. **24.** І повернувся Трифон і відійшов до своєї землі. **25.** І післав Симон і взяв кості Йонатана свого брата і поховав його в Модеїні, місті його батьків. **26.** І його оплакували весь Ізраїль великим плачем і його оплакували багато днів. **27.** І Симон збудував (пам'ятник) на гробниці свого батька і своїх братів і підняв його високо на вид з тесаного каменя зі заду і спереду **28.** і поставив сім пірамід, одну напроти одної, батькові і матері і чотирьом братам. **29.** І їм зробив

будови, окружив великими стовпами і зробив на стовпах зброю на вічне ім'я і при зброї вирізблені човни, щоб видно було всіма, що плавають по морі. **30.** Це гробниця, яку він зробив в Модеїні, аж до цього дня. **31.** А Трифон ходив обманливо з царем Антіохом молодшим і його забив **32.** і зацарював замість нього і поклав діядиму Азії і зробив велику пошесть на землі. **33.** І Симон збудував твердині Юдеї і обгородив високими вежами і великими мурами і брамами і засувами і поклав в твердинях їжу. **34.** І Симон вибрав чоловіків і послав до царя Димитрія, щоб зробити відпущення країні, бо всі діла Трифона були розбійницькі. **35.** І цар Димитрій послав до нього за цими словами і відповів йому і написав йому цього листа: **36.** Цар Димитрій Симеонові архієреєві і царському другові і старшинам і юдейському народові, радіти. **37.** Золотий вінець і галузку, яку ви послали, ми прийняли і є готові робити вам великий мир і написати про потреби, щоб відпустити вам відпускне. **38.** І те, що ми вам поставили, стоїть, і твердині, які ви збудували, хай вам належать. **39.** Відпускаємо незнання і проступки аж до сьогоднішнього дня і вінець, який ви винні, і якщо щось іншого уподатковувалося в Єрусалимі, хай більше не уподатковується. **40.** І якщо якісь з вас є корисні, щоб записати (їх) до тих, що за нами, хай будуть записані, і хай буде між нами мир. **41.** Сто сімдесятого року забрано ярмо народів з Ізраїля, **42.** і нарід почав писати в письмах і виступах: Першого року при Симоні, великому архієреї і вождю і провіднику юдеїв. **43.** В тих днях він прийшов до Газари і окружив її таборами і зробив машини і приставив до міста і побив одну вежу і захопив. **44.** І вискакували ті, що в машині до міста, і був великий рух в місті. **45.** І пішли ті, що в місті з жінками і дітьми на мури, розриваючи свою одіж, і закричали великим голосом, прохаючи Симона дати їм правиці, **46.** і сказали: Не зроби нам за нашим лукавством, але за твоїм милосердям. **47.** І Симон погодився з ними і не воював з ними. І він викинув їх з міста, і очистив дома, в яких були ідоли, і так ввійшов до нього, співаючи і благословляючи. **48.** І він викинув з нього всю нечистоту і поселив в ньому мужів, які чинитимуть закон, і скріпив його і збудував собі в ньому помешкання. **49.** А ті, що з твердині в Єрусалимі перескаджали виходити і входити до околиці і купувати і продавати і дуже голодували, і досить з них вмерли від голоду. **50.** І вони закричали до Симона, щоб одержати правицю, і він дав їм. І він викинув їх звідти і очистив твердиню від гидот. **51.** І ввійшов до неї двадцять третього (дня) другого місяця сто сімдесять першого року з хвалою і галуззям і з гусями і з цимбалами і з сопілками і з піснями і з співами, бо знищено великого ворога з Ізраїля. **52.** І він постановив кожного року проводити цей день з радістю. І він скріпив святу гору, що при твердині. І мешкав там він і ті, що з ним. **53.** І Симон побачив Івана, свого сина, що він є мужем, і поставив його володарем всіх сил. І він жив з Газарах.

Глава 14

1. І в сто сімдесять другому році цар Димитрій зібрав свої сили і пішов до Мидії, щоб придбати собі поміч, щоб воювати проти Трифона. **2.** І Арсакис цар Персиди і Мидії почув, що Димитрій ввійшов до його околиць, і післав одного з своїх володарів, щоб його схопити живим. **3.** І той пішов і побив табір Димитрія і схопив його і привів його до Арсака, і поставив його до вязниці. **4.** І земля спочила всі дні Симона, і він шукав добра для свого народу, і їм вгодила його влада і його слава всі дні. **5.** І з усією його славою він взяв Йопію на пристань і зробив вхід для морських островів. **6.** І він поширив границі своєму народові і скріпив околиці. **7.** і зібрав великий полон і заволодів Газарою і Ветсуром і кріпостю. І він вигубив з неї нечистоти, і не було нікого, хто йому противився б. **8.** І вони обробляли свою землю з миром, і земля давала свої плоди і дерева рівнин свій плід. **9.** Старшини сиділи в долинах, всі спільно говорили про добро, і молоді зодягнулися славою і одежею війни. **10.** До міст приносили їжу і він поставив в них скріплювальний посуд, аж доки не прославилося ім'я його слави аж до краю землі. **11.** Він зробив мир на землі, й Ізраїль зрадів великою радістю. **12.** І кожний сів під своїм виноградником і своєю фігою, і не було нікого, хто страшив би їх. **13.** І не було війни в них на землі, і царі побилися в тих днях. **14.** І він скріпив всіх пригнічених свого народу. Він шукав за законом і вигубив кожного беззаконника і поганого. **15.** Він прославив святе і наповнив посуд святих. **16.** І почули в Римі і аж у Спарті, що помер Йонатан, і вони були дуже засмучені. **17.** А як почули, що Симон його брат став замість нього архиєреєм, і що він панує країною і містами, що в ній, **18.** написали до нього на мідяних таблицях, щоб відновити з ним дружбу і союз, який склали з Юдою і Йонатаном, його братами. **19.** І вони були прочитані перед збором в Єрусалимі. **20.** І це відпис листів, які післали спартіяти: Володарі спартіятів і місто Симонові, великому священикові і старшинам і священикам і осталому юдейському народові, братам, радіти. **21.** Старшини післані до нашого народу сповістили нас про вашу славу і шану, і ми зраділи їхнім приходом. **22.** І ми ще записали те, що ними сказане, до порад народу так: Нуминій син Антіоха і Антіпатр син Ясона, юдейські старшини, прийшли до нас відновляючи ту дружбу, що з нами. **23.** І народові вгодним було прийняти мужів славно і поставити відпис їхніх слів в призначених народом книгах, щоб нарід спартіятів мав пам'ять. А цей відпис написали Симонові архиєреєві. **24.** Після цього післав Симон Нуминія до Риму, що мав великий золотий щит тягарем тисяча мнис, щоб поставити з ними союз. **25.** А як нарід почув ці слова, вони сказали: Яку ласку віддамо Симонові і його синам? **26.** Бо скріпив (нас) він і його брати і дім його батька і відбив від нас ворогів Ізраїля. І вони поставили йому свободу, і записали в мідяних таблицях і поставили на стовпах в горі Сіон. **27.** І це відпис напису: Вісімнадцятого елула, сто сімдесять другого року, і це третій рік під Симоном, великим архиєреєм, в асарамелі **28.** при великому зборі священиків і народу і володарів народу і старшин країни об'явлено нам: **29.** Оскільки багато разів були війни в країні, а Симон син Маттатія, син з синів Йоаріва, і його брати віддали себе на біду і стали проти ворогів свого народу, щоб встоялись їхні святощі і закон, і

великою славою вони прославили свій нарід. **30.** І Йонатан зібрав свій нарід і став для них архиєреєм і переставився до свого народу, **31.** і їхні вороги вчинили раду, щоб увійти до їхньої країни, щоб знищити їхню країну і простягнути руки на їхні святощі. **32.** Тоді встав Симон і воював за свій нарід і видав на потреби багато зі свого і озброїв мужів сили свого народу і дав їм заплату **33.** і скріпив міста Юдеї і Ветсуру, що на горах Юдеї, де раніше була ворожа зброя, і поставив там охорону юдейських мужів. **34.** І він скріпив Йоппу, що при морі, і Газару, що в околицях Азоту, в якій раніше жили вороги і там він поселив юдеїв, і поставив в них те, що було потрібне щоб це виправити. **35.** І нарід побачив вірність і славу Симона, яку він задумав зробити своєму народові, і вони поставили його своїм володарем і архиєреєм, бо він зробив це все і справедливість і віру, яку зберіг до свого народу, і він всяким способом пошукав звеличити свій нарід. **36.** І в його днях щастило в його руках, щоб вигубити народи з їхньої країни, і тих, що в місті Давида, що в Єрусалимі, які собі зробили твердиню з якої виходили і опоганювали довкруги святих, і чинили велику пошесть в чистоті. **37.** І він поселив в ній мужів юдеїв і скріпив її на скріплення країни і міста і підняв вгору стіни Єрусалиму. **38.** І цар Димитрій поставив йому архиєрейство після цього **39.** і зробив його своїм другом і прославив його великою славою. **40.** Бо він почув, що Римляни називають юдеїв друзями і союзниками і братами, і що славно зустріли послів Симона, **41.** і що зволили юдеї і священники, щоб Симон був їм за володаря і архиєрея на віки, аж доки не встане вірний пророк, **42.** і буде над ними воєвода, і щоб він забажав через це поставленим бути над святими, над їхніми ділами, і над країною і над зброєю і над твердинями, **43.** і щоб він дбав про святих, і щоб всі його слухалися, і щоб писали його іменем всі письма в країні, і щоб він зодягався в багрянницю і позолочену одіж. **44.** І нікому з народу і священників не буде дозволено відректися чогось з цих і заперечити тому, що ним сказане, і скликати збір в країні без нього, і зодягатися в багрянницю і носити золоту заціпку. **45.** А хто лиш зробить проти цього, чи відкине щось з цих, буде винний. **46.** І весь нарід зволив покласти, щоб Симон чинив за цими словами. **47.** І Симон прийняв і зволив бути архиєреєм і бути вождем і головою юдейського народу і священників і головувати над всіма. **48.** І це письмо сказали поставити на мідяних таблицях і поставити їх в притворі святих на знаменному місці, **49.** а відпис їх поставити в скарбниці, щоб мав Симон і його сини.

Глава 15

1. І післав Антіох син Димитрія царя листи з морських островів до Симона священника і голови юдейського народу і до всього народу, **2.** І вони вміщали таку мову: Цар Антіох Симонові, великому священникові і голові народу, і юдейському народові, радіти. **3.** Оскільки деякі згубні (люди) захопили царство наших батьків, а я бажаю, щоб царство повернулося, щоб його повернути до того, як раніше було, я зібрав множество сил і я приготував воєнні кораблі, **4.** а бажаю вийти в

країну, щоб пімститися на тих, що знищили нашу країну і спустошили багато міст в моєму царстві. **5.** Отже тепер затверджую тобі всі звільнення з податків, з яких тебе звільнили ті царі, що переді мною, і які інші дари тобі відпустили. **6.** І я тобі дозволив робити власне карбування, гроші для твоєї країни, **7.** а Єрусалим і святе мають бути свободними. І вся зброя, яку ти приготував, і твердині, які ти збудував, якими ти володієш, хай тобі остануться. **8.** І всякий царський довг і те, що було царське, від тепер і на весь час хай тобі оставиться. **9.** А як тільки ми поставимо наше царство, ми прославимо тебе і твій нарід і храм великою славою, щоб явною стала ваша слава по всій землі. **10.** Сто сімдесять четвертого року вийшов Антіох до землі своїх батьків, і до нього зібралися всі сили, так що мало було з Трифоном. **11.** І Антіох гнався за ним, і він прийшов, втікаючи, до Дори, що при морі. **12.** Бо він бачив, що проти нього зібралося зло, і що сили його оставили. **13.** І Антіох отаборився проти Дори, і з ним дванадцять тисяч мужів вояків і вісім тисяч кінноти. **14.** І він окружив місто, і кораблі пристали від моря, і він пригнітив місто з землі і моря, і не давав нікому виходити, ані входити. **15.** І прийшов Нуминій і ті, що з ним з Риму, маючи послання для царів і країн, в яких написано так: **16.** Левкій Римський іпат цареві Птолемеєві, радіти. **17.** Старшини юдеїв прийшли до нас, наші друзі і союзники, відновляючи ту дружбу і союз, що від початку, післані Симоном архиєреєм і юдейським народом, **18.** а вони принесли золотий щит на тисячу мнис. **19.** Отже нам сподобалося написати царям і країнам, щоб не наносили їм зла, і не воювали з ними і з їхніми містами і їхньою країною, і щоб не помагали тим, що проти них воюють. **20.** Добрим видалося нам прийняти від них щит. **21.** Отже, якщо якісь згубні втекли з їхньої країни до вас, передайте їх Симонові архиєреєві, щоб він на них пімстився за їхнім законом. **22.** І це він написав цареві Димитрієві і Атталові і Аріяратові і Арсакові **23.** і до всіх країн і Сампсакові і спартіятам і до Дилоні і до Миндона і до Сікіона і до Каріди і до Самона і до Памфілії і до Ликії і до Алікарнасса і до Рода і до Фасиліда і до Ко і до Сіди і до Аради і до Гортини і до Кніди і Кипру і Кирина. **24.** Це ж письмо написали до Симона архиєрея. **25.** А цар Антіох отаборився проти Дори на другий (день), приводячи постійно проти неї руки і роблячи машини, замкнув Трифона, щоб він не входив, і щоб не виходив. **26.** І післав до нього Симон дві тисячі вибраних мужів йому на поміч і срібло і золото і досить посуду. **27.** І він не схотів їх прийняти, але відрікся від всього, що йому раніше затвердив, і відчужився від нього. **28.** І післав до нього Атиновія, одного з своїх друзів, щоб з ним поспілкувався, кажучи: Ви захопили Йоппію і Газару і твердиню, що в Єрусалимі, міста мого царства. **29.** Їхні околиці ви спустошили і ви зробили велику пошесть на землі і ви заволоділи багатьма місцями в моїм царстві. **30.** Отже тепер передайте міста, які ви захопили, і дані з місць, якими ви заволоділи поза границями Юдеї. **31.** Якщо ж ні, дайте замість них п'ятьсот талантів срібла і за спустошення, яким ви спустошили, і податки інших міст - п'ятьсот талантів. Якщо ж ні, прийшовши, воюватимемо проти вас. **32.** І прийшов Атиновій друг царя до Єрусалиму і побачив славу Симона і шафу з золотим і срібним

посудом і досить обслуги і здивувався і сповістив йому слова царя. **33.** І відповівши, Симон сказав йому: Ми ані не забрали чужу землю, ані не заволоділи чужим, але насліддя наших батьків, а воно на якийсь час несправедливо було захоплене нашими ворогами. **34.** Ми ж маючи час знову держимо насліддя наших батьків. **35.** А про Йоппу і Газару, про які ти питаєш, вони чинили в народі і в нашій країні велику пощесть, за цих дамо сто талантів. **36.** І він не відповів йому слово, а повернувся з гнівом до царя і сповістив йому ці слова, і славу Симона, і все, що побачив, і цар розгнівався великим гнівом. **37.** А Трифон сівши до корабля, втік до Ортосії. **38.** І цар поставив Кендевея воєводою приморського краю і дав йому піші і кінські сили. **39.** І заповів йому отаборитися проти лиця Юдеї, і заповів йому збудувати Кедрон і скріпити брами, і щоб він воював з народом. А цар гнався за Трифоном. **40.** І Кендевей прийшов до Ямнеї і почав роздражнювати нарід і йти до Юдеї і брати нарід в полон і вбивати. **41.** І він збудував Кедрон і поставив там коней і сили, щоб виходячи, проходили дорогами Юдеї, так як йому заповів цар.

Глава 16

1. І прийшов Іван з Газари і сповістив Симонові свому батькові, що чинив Кендевей. **2.** І Симон покликав своїх двох старших синів Юду й Івана і сказав їм: Я і мої брати і дім мого батька воювали війни Ізраїля від молодости аж до сьогоднішнього дня, і пощастило нашим рукам спасти Ізраїля багато разів. **3.** А тепер я постарівся, і ви в милосерді достатні є роками. Будьте ви замість мене і мого брата, і вийшовши, повоюйте за наш нарід, а поміч з неба хай буде з вами. **4.** І він вибрав з країни двадцять тисяч мужів вояків і кінноту, і вони пішли проти Кендевея і спочили в Модеїні. **5.** І вставши вранці, йшли на рівнину, і ось численна сила їм на зустріч, піша і кіннота, і між ними був потік. **6.** І він і його нарід став напроти їхнього лиця. І він побачив, що нарід боявся перейти потік, і він перейшов першим. І побачили його мужі і перейшли за ним. **7.** І він поділив нарід і коней посеред піших, а кіннота ворогів дуже численна. **8.** І вони затрубили трубами, і відвернувся Кендевей і його табір, і з них впало багато ранених, а осталі втекли до твердині. **9.** Тоді зранено Юду брата Івана. А Іван гнався за ними, аж доки не прийшов до Кедрону, який той збудував. **10.** І вони втекли до веж, що на полях Азоту, і він спалив його огнем, і впало з них яких дві тисячі чоловік. І він повернувся до Юдеї з миром. **11.** І Птолемей син Авува був поставлений вождем на рівнині Єрихона і мав багато срібла і золота. **12.** Був бо він зятем архиєрея. **13.** І піднялося його серце, і він забажав заволодіти країною і задумував обману проти Симона і його синів, щоб їх вигубити. **14.** А Симон проходив міста, що в країні, і дбав про їм потрібне. І він прийшов до Єрихона, сам і Маттатія і Юда його сини в сто сімдесять сьомому році, в одинадцятому місяці, це місяць сават. **15.** І їх прийняв син Авува з обманою до твердині прозваної Док, яку він збудував, і він зробив їм великий пир і там сховав мужів. **16.** І коли спянів Симон і його сини, встав Птоломей і ті, що з ним, і взяли їхню зброю і найшли на Симона до пиру і забили

його і його двох синів і деяких з його слуг. **17.** І той зробив великий злочин і віддав зло замість добра. **18.** І це написав Птоломей і післав цареві, щоб післав йому сили на поміч, і щоб видати їхню країну і міста. **19.** І він післав інших до Газари, щоб забити Івана, і тисячникам післав послання, щоб до нього прибули, щоб дати їм срібло і золото і дари, **20.** і інших післав захопити Єрусалим і гору храму. **21.** І хтось прибігши наперед сповістив Іванові в Газарі, що згинув його батько і його брати, і що: Післав він і тебе вбити. **22.** І почувши, той дуже злякався і схопив мужів, що прийшли його забити, і забив їх. Бо він взнав, що шукали його вигубити. **23.** І осталі слова Івана і його війни і його хоробрі діла, які він нужно вчинив, і будова стін, які він збудував, і його діла, **24.** ось вони записані в книзі днів його архиєрейства, від коли він став архиєреєм після свого батька.

Біблія

Новий переклад

Новий переклад УБТ Рафаїла Турконяка (1997-2007)

Українське біблійне товариство

Рафаїл Павлович Турконяк, 1997-2007

Форматований текст з виділенням слів Ісуса